

РІВНЕНЩИНА № 1, 2010

Інформаційно-аналітичне видання

Реалітійна

**Церква та молодь:
разом чи окремо?**

Інформаційно-аналітичне видання «Рівненщина релігійна» № 1, 2010

Редакційна колегія:
Світлана Филипчук
(головний редактор)
Сергій Жилюк
Ольга Іщук
Катерина Якуніна

Технічний редактор
Роман Свинарчук

Комп'ютерна верстка
Наталії Крушинської

Дизайн обкладинки
Катерини Олексійчук

Адреса:
кафедра релігієзнавства
Національного університету
"Острозька академія",
вул. Семінарська 2 а,
м. Острог,
Рівненська обл.,
35800

Телефон:
(03654) 3-00-69
офіційні сайт:
www.uosa.uz.net

Журнал зареєстровано
в Міністерстві юстиції
України.

Свідоцтво про
державну реєстрацію:
Серія РВ № 554/107-Р

Журнал
«Рівненщина релігійна»
видається за рахунок
благодійних внесків
приватних осіб та організацій

Видавництво
Національного університету
"Острозька академія"

Видруковано
СПД Свинарчук Р. В.
Свідоцтво РВ № 27
від 29 липня 2004 року

У ЦЬОМУ НОМЕРІ:

<i>Петро КРАЛЮК</i> Релігієзнавці без хліба не залишаються	3
<i>Андрій КОБЕТЯК, Ольга ІЩУК</i> З недалекого минулого	4
<i>Сергій ЖИЛЮК</i> Політичний урок з історико-канонічного екскурсу	5
КАЛЕЙДОСКОП ІНТЕРВ'Ю <i>Молодь про віру та мораль</i>	7
<i>Молодь очима духовенства і парафіян</i>	8
<i>Катерина ЯКУНІНА</i> Молодіжні релігійні організації	15
<i>Ольга ІЩУК</i> Недільна школа Свято-Михайлівського храму	17
<i>Світлана ФИЛИПЧУК</i> Рівненська міжцерковна рада як зразок взаєморозуміння та співпраці між християнськими конфесіями	19
<i>Євгенія ГАВРИЛЮК</i> Дерманський Свято-Троїцький монастир: історія і сучасність	21
<i>Михайло ЯКУБОВИЧ</i> Елея – колиска європейської філософії	23
<i>Катерина ЯКУНІНА</i> З історії Римо-Католицької громади Острога	25

Шановні друзі!

Строката релігійна мапа нашого краю. Нам, релігієзнавцям, надзвичайно цікавим є дослідження історії конфесій Рівненщини, форм і методів їхньої діяльності, особливостей функціонування в суспільному житті регіону, а відтак і нашої держави. Водночас, започатковуючи інформаційно-аналітичне видання, ми сподіваємось, що воно допоможе священикам і мирянам подивитися на життя своєї та інших конфесій неупереджено, адже вивчення, аналіз та використання іншого досвіду тільки збагатить власний релігійний та духовний світогляд, а також сприятиме толеранізації міжконфесійних взаємин. Також ми маємо надію, що наш журнал допоможе працівникам світських та конфесійних ЗМІ отримати фахову інформацію щодо релігійного життя Рівненщини. Очевидно, що часопис прислужиться всім небайдужим до релігії і церкви країнам, котрі бажають ознайо-

митись із питаннями церковної історії, соціального та етично-морального вчення різних конфесій, релігійного туризму, екуменізму та ін.

Авторами цього видання є доктори та кандидати наук, викладачі та студенти кафедри релігієзнавства Національного університету "Острозька академія". Ми запрошуємо до співпраці науковців, релігійних лідерів, представників духовенства і мирян, а також журналістів, які висвітлюють релігійну тематику.

Головна тема цього номера журналу, з-поміж інших, присвячена проблемі ставлення сучасної молоді до релігії і церкви. В контексті церковної тематики проблема молоді є особливо актуальною. Відтак сподіваємось на плідні, ясні відгуки, щирий діалог та тривалу співпрацю на шпальтах видання.

Редколегія

Петро Михайлович КРАЛЮК,

*доктор філософських наук,
професор, проректор з
наукової та навчально-
виховної роботи
Національного університету
“Острозька академія”.*

Релігієзнавці без хліба не залишаються...

Петре Михайловичу, яким Ви бачите майбутнє релігієзнавства в Україні?

Думаю, релігієзнавці в нашій державі без хліба не залишаться. І справа не лише в тому, що Україна поліконфесійна держава. Ми бачимо, що через Україну проходять своєрідні геополітично-конфесійні розлами. З одного боку, наша держава знаходиться між православним Сходом та католицько-протестантським Заходом, з іншого – вона на межі між християнським та мусульманським світами. Така ситуація породжує потребу в кваліфікованих релігієзнавцях. Інша річ, що релігієзнавці далеко не завжди знаходять і не завжди розуміють ті “виклики”, які є і перед ними, і перед державою. З іншого боку, наша політична еліта не завжди розуміє потребу якісної релігієзнавчої експертизи, необхідної для ефективної суспільної, культурної та політичної діяльності.

Які сучасні проблеми релігієзнавчої науки зможе вирішити молода генерація релігієзнавців?

Як на мене, наші релігієзнавці так і не змогли адекватно осмислити роль конфесійних чинників у геополітичних процесах в Україні – як у минулому, так і сьогодні. Серйозною проблемою для нас є ісламознавчі дослідження. Поки що робиться в цьому плані дуже мало, хоча Україна має значні контакти з ісламськими країнами, уже не кажучи про те, що мусульмани становлять певний відсоток жителів нашої держави.

Чим, на Вашу думку, вирізняється релігійне життя Рівненщини з-поміж інших областей України? Які всеукраїнські ознаки воно містить?

Рівненщина, принаймні за статистичними даними, належить до найбільш релігійних областей України. Її специфікою можна вважати те, що тут досить сильні позиції має УПЦ КП. Хоча формально більшість храмів в області належать Московському патріархату, проте приблизно половина віруючих ідентифікують себе з патріархатом Київським. Загалом же

конфесійна структура області мало чим відрізняється від конфесійної структури більшості областей України. Уцьому плані вона є типовою.

Які форми роботи сучасної християнської церкви з молоддю Ви вважаєте успішними і над якими аспектами ще потрібно працювати?

Переважно у нас такими речами займаються протестантські церкви. Це і заходи по вирішенню соціальних питань, і по задоволенню культурних потреб, і навіть певні заходи щодо подолання негативних явищ серед молоді. Які з цих заходів ефективні, а які ні, залежать від різних обставин, конкретної ситуації тощо. Найбільш ефективними, на мою думку, є все-таки заходи соціального характеру.

Сучасна молодь: релігійна чи віруюча?

Що значить людина релігійна чи віруюча? Щоб дати відповідь на це питання, треба чітко визначитися з термінами. Для мене релігійність – це передусім релігійна віра (хоча не лише це). А віра – дуже широке поняття, яке може включати в себе і релігійну віру, і нерелігійну. Кожна людина, фактично, є віруючою, правда, не обов'язково релігійною. Щодо молоді, то для неї загалом притаманний нижчий рівень релігійності, ніж для людей похилого віку. Це закономірне явище.

Петре Михайловичу, уявіть, що ви щойно закінчили магістеріум “Острозької академії” за спеціальністю релігієзнавство. Опишіть

ваші подальші кроки.

Відповідь дуже банальна: намагався б знайти роботу, де би міг застосувати свої знання.

Інтерв'ю записала Катерина ЯКУНІНА

3 недалекого минулого....

Не для всіх конфесій літо 2009 р. принесло лише приємні новини. Так, УПЦ Київського патріархату втратила одного із своїх головних борців та ідеологів. 4 липня 2009 року екс-губернатор Рівненщини, член Вищої церковної ради УПЦ КП, староста Свято-Покровського кафедрального собору м. Рівне, народний депутат України чотирьох скликань Василь Червоний помер у реанімаційному відділенні Рівненської центральної районної лікарні, що в смт. Клевань Рівненського району.

Однією з масштабних подій минулого року став семінар в'язничних капеланів, який проходив 13-16 липня 2009 року на базі Національного університету "Острозька академія". Метою даного заходу було підвищення кваліфікації в'язничних капеланів. У семінарі брало участь майже 60 представників різних конфесій, об'єднаних в Українську Міжконфесійну Християнську Місію "Духовна та благодійна опіка в місцях позбавлення волі".

Пишні святкування 400-ліття своєї віри відзначили Євангельські християни-баптисти. І хоча в Україні їх лише двісті тисяч – святкували на вищому рівні. Орендували найбільшу концертну залу Києва. За словами пастора острозької церкви "Спасіння" Юрія Костюка, на святі, яке відбулося 30 серпня, Рівненщину представляла делегація у складі 200 чоловік.

При Липківському чоловічому монастирі в Гоцанському районі Рівненської області створено першу пожежну команду з ченців. Рятувальний автомобіль МНС передало сільській пожежній команді села Липки, а оскільки сільрада не має можливості утримувати місцеву пожежну команду, то за цю справу вирішили добровільно взятися настоятель і послушники монастиря.

Головною подією літнього періоду 2009 р. не лише для Рівненщини, а й усій державі був візит патріарха Московського і всієї Русі Кирила. У нашому краї даний візит, який був ретельно продуманий і спланований, мав певні зміни і несподіванки. Так, літак з Криму з патріархом на борту замість аеропорту м. Рівне приземлився в Києві, після чого вже ввечері 2 серпня глава РПЦ автомобілем попрямував до міста Корець (Рівненської області) в Свято-Троїцький монастир, а не до Свято-Воскресенського кафедрального собору, де його очікували кілька тисяч віруючих. За поясненнями голови Синодального інформаційного відділу Московської патріархії Володимира Легойди, маршрут було змінено "через неодноразові настійні рекомендації і сповіщення влади".

Зі святої землі Єрусалима на Рівненщину прибула ікона "Благовіщення", яка була освячена у храмі Гроба Господнього. З цією святинєю рівненські паломники відвідали святі місця паломництва християн усього світу у Єрусалимі. Можливість вклонитися святині нещодавно з'явилась у прихожан Свято-Воскресенської церкви у селі Голишів Рівненського району. Сьогодні вона доступна для поклоніння на кожній службі. А дістатись до села нескладно, адже з Рівненського залізничного вокзалу до храму курсують три маршрутки на Сухівці, на Старожуків та до Новостави Дальнього.

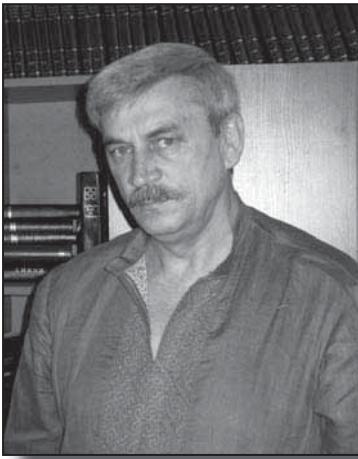
Тринадцятого травня 2010 р. Верховна Рада України ухвалила постанову про відзначення на державному рівні 450-ої річниці Пересопницького Євангелія. Постановою (проект №4391) передбачено відзначити в серпні 2011 р. на державному рівні 450-річчя Пересопницького Євангелія. При цьому 2011-й рік пропонується оголосити Роком Української Першокниги. Місцевим державним адміністраціям, органам місцевого самоврядування рекомендовано здійснити підготовку і проведення у містах та населених пунктах урочистих зборів, науково-практичних конференцій, зустрічей керівників органів виконавчої влади та посадових осіб органів місцевого самоврядування з громадськістю, мешканцями тощо. Серед першочергових завдань для відзначення цієї дати, про які оголосила Рівненська обласна влада, — створення культурного центру і музею "Пересопницьке Євангеліє". Учасники засідання ОДА також ухвалили реконструювати дороги до села Пересопниця, упорядкувати територію, прилеглу до пам'ятного знака.

Переклад Корану українською мовою, здійснений у місті Медина Саудівської Аравії, схвалила до друку Комісія Центру імені Короля Фагда. Це перший повний переклад українською мовою священної книги мусульман. Автор перекладу — аспірант Національного університету "Острозька академія" Михайло Якубович. У Центрі імені Короля Фагда розроблена типова методика оцінки перекладу Корану, яка враховує специфіку тієї чи іншої мови. Частину перекладу Михайла Якубовича перевіряв також експерт-коранознавець, доктор В.Абдур-Рахім. Як наслідок, після копіткої роботи українського перекладача, Центр за власні кошти рекомендував до друку текст перекладу Корану Михайлом Якубовичем. На сьогодні уже розпочали верстку українського перекладу Корану. Як передбачається, обсяг книги складатиме 700 сторінок.

Чотирнадцятого – п'ятнадцятого травня в Острозькій Академії відбулась II Міжнародна конференція "Наукові докази Розумного Задуму в генезі та бутті Всесвіту". З метою розробити системну наукову парадигму Творення, яка б повністю відповідала досягненням сучасної науки, над організацією конференції спільно працювали Національний університет "Острозька академія", Інститут генези та буття Всесвіту, Університет Риджент (США), Християнський інститут психології (Південноафриканська Республіка), Євразійський християнський науково-апологетичний центр, Міжнародний центр християнського лідерства, Всеукраїнська громадська організація "Асоціація ПОКЛИК" та Міжнародний благодійний фонд "Варнава".

Згідно із наказом № 273 Вищої атестаційної комісії України (від 15 травня 2010 р.) богослов'я було внесене до переліку спеціальностей, за якими проводиться захист дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань. "Богослов'я" як наукову спеціальність зарахували до галузі науки "Філософські науки".

Підготували Андрій КОБЕТЯК та Ольга ІЩУК

Сергій Іванович ЖИЛЮК,

доктор історичних наук,
професор, завідувач
кафедри релігієзнавства
Національного університету
“Острозька академія”.

Нещодавні візити патріарха РПЦ Кирила до України викликали доволі неоднозначні оцінки в українських ЗМІ. Політологи, релігієзнавці, церковні та громадські діячі, висловлюючи часом діаметрально протилежні точки зору, жваво обговорюють питання канонічності церкви, визначають політичні чи церковні мотиви візитів, прогнозують перспективи російсько-українських відносин тощо. Серед православної спільноти особливий інтерес викликають питання канонічності церкви. Пропонуємо погляд на цю проблему доктора історичних наук, завідувача кафедри релігієзнавства Національного університету “Острозька академія”, професора Сергія Івановича Жилюка.

Політичний урок з історико-канонічного екскурсу

Управослав'ї канонічність – одвічна проблема. Кожного разу, як тільки в будь-якій помісній церкві виникала необхідність розв'язати наболілі питання шляхом проведення реформ або йшлося про заміну юрисдикції чи утворення нової помісної церкви, поставала вимога вирішувати ці питання на засадах канонічності. Вчені богослови і каноністи завжди гаряче сперечалися щодо канонічної традиції: намагалися визначити, в яких формах і рамках необхідно чи доцільно дотримуватись основ канонічності. Дискусії і полеміка довкола “канонічності” тривають і сьогодні.

Сутність проблеми полягає в тому, що канонічний кодекс православної церкви сформувався в епоху Вселенських соборів (IV – VIII ст.) і відтоді жодного разу не піддавався ревізії. Між тим, впродовж більш як тисячолітньої історії відбулися кардинальні політичні, соціокультурні, соціально-економічні, суспільно-політичні, суспільно-релігійні зміни, виникли нові держави і церкви, з'явилися докорінно нові умови життя. У цих нових умовах помісні церкви, що утворилися, вже не могли (і не можуть) жити за законами середньовічної Візантії, тому канони з різних причин чисто порушувались (і порушуються). Навіть в епоху укладення канонічного кодексу вже утверджені і діючі в церковній практиці канони свідомо порушувались самі ж такі законодавцями. Так, головуєчий на Другому Вселенському соборі 381 р. Григорій Богослов мав сумнівні права на константинопольську кафедру, що стало зручною підставою для боротьби опозиції проти нього під час соборних засідань (15-е правило Першого Вселенського собору 325 р., підтвержене Антиохійським і Сардикійським соборами, яке забороняє переходити єпископам з однієї кафедри на іншу, часто порушувалось тодішніми діячами церкви). Зрештою, Григорій Богослов самовільно покинув засідання собору і константинопольську кафедру, а на його місце, також з порушенням церковних правил, було висвячено константинопольського префекта Нектарія (до того цивільну особу, прибічника імператора). Аналогічне висвячення сталося у 806 р., коли після смерті патрарха Тарасія за наказом імператора константинопольським патріархом обрали патриція Никифора. Широкого розголосу набув безпрецедентний антиканонічний випадок 906 р., коли собор єпископів схвалив четвертий шлюб імператора Лева IV (у той час на Сході

навіть другий шлюб вважався ганебним). Таких прикладів багато. Можна без перебільшення говорити, що історія Вселенської церкви просто рясніє фактами порушення канонічних норм.

Проте у контексті сучасних проблем українського православ'я і нещодавніх заяв патріарха Кирила та ієрархів УПЦ Московського патріархату щодо канонічності однієї церкви (УПЦ) і неканонічності іншої (УПЦ КП) варто подивитись на канонічність з іншого боку – з точки зору автокефальності церкви. Розмірковуючи про історичні, правові та еkleзіологічні основи національно-церковної автокефалії, професор І. Власовський зазначав: “Як часто бракує навіть посеред нашої інтелігенції ясного й однозначного погляду на церковну справу, що провадить до сумних наслідків, коли церковно-релігійний фактор, замість того, щоб цементувати нас, як націю, нас розбиває і ділить. Одним із таких є поняття автокефальності Української Православної Церкви”. Слова вченого, проголошені півстоліття тому (на церковному з'їзді Синодальної УАПЦ в грудні 1947 р. в м. Регенсбурзі) залишаються актуальними і сьогодні.

У церковних канонах немає правила, яке регулювало б спосіб утворення автокефальних церков. Перша Всеукраїнська нарада, що відбулась на о. Родосі 1961 р., внесла до каталогу тем майбутнього Вселенського собору питання про автокефалію. Відтоді православна церква безуспішно працює над виробленням такого єдиного всеправославного установлення.

Отже, чітко виписаного канону про утворення автокефальної церкви не існує, але фактично всі православні церкви у різні періоди історії були і залишаються автокефальними: Українська, Російська, Елладська (Грецька), Румунська, Германштадська чи Сибірська, Чорногорська, Буковинська, Далматинська, Болгарська, Польська, Сербська, Македонська, Албанська, Грузинська, Антиохійська, Александрійська, Єрусалимська, Константинопольська та ін. В умовах політики посилення централізації церкви, яку здійснювали візантійські імператори, канону про утворення помісної церкви просто не могло бути. Адаже, протягом IV – VI ст., навпаки, відбувався процес об'єднання багатьох незалежних церков спочатку в екзархати, а потім – у патріархати, насамперед довкола великих політичних і релігій-

них центрів: Риму, Александрії, Антиохії, Константинополя. За свідченням каноніста XII ст. Вальсамона, в першій половині IV ст. було близько 100 автокефальних церков, в Апостольських постановках IV – V ст. згадується 18 таких церков, а на початку VI ст. в межах Візантійської імперії залишилося лише 6 автокефальних церков.

Добиваючись ідеологічної єдності і централізації церкви, політична імперська влада, однак, змушена була зважати на сепаратистські настрої чи національні рухи в державі, відтак проводила уніфікаційно-об'єднавчу політику на законодавчому рівні обережно. З іншого боку, єпископи намагались закріпити свою безпосередню владу на місцях. Тому в окремих канонах збереглися давні церковні правила, які визначають повноваження обласного єпископа чи межі і права деяких автокефальних церков.

Одним із перших таких канонів є 34-е апостольське правило, яке фіксує право кожного народу на незалежність своєї церковної адміністрації. Перший Вселенський собор (пр. 6) зазначає автокефальні права Римської, Александрійської та Антиохійської церков. Другий Вселенський собор (пр. 2) зазначає межі Александрійської, Антиохійської, Азійської, Понтійської та Фракійської автокефальних церков та застерігає, щоб єпископ церковної області не розповсюджував своєї влади на церкви, що перебувають поза межами його області, а правив лише у своїй. На цій канонічній основі отці Третього Вселенського собору 431 р. (пр. 8) захистили автокефалію Кіпрської церкви. Про незалежність власне національної помісної церкви йдеться в 9-му правилі Антиохійському собору 341 р. та в 17-му правилі Четвертого Вселенського собору 451 р. Вчені богослови та каноністи (серед них також російські – О. Покровський, М. Соколов, П. Гидулянов, М. Заозерський), обґрунтовуючи церковно-правові засади автокефалії, акцентують увагу на тому, що головний критерій автокефальності тієї чи іншої церкви лежить в основі національної ідентичності. Такий погляд православної догматики на сам принцип національно-церковної автокефалії закономірно знаходить підтвердження не тільки в історико-канонічному обґрунтуванні, але має послідовний розвиток в автокефальній практиці.

Утворення нових помісних церков (автокефальна практика), що зумовлювалося національно-визвольними рухами або державним будівництвом, народжувало іншу проблему канонічного характеру – Вселенського визнання. У церковній свідомості утвердився погляд, що канонічною вважається та церква, яка отримала визнання від свого попереднього церковного центру ("Матері-Церкви"), наприклад від Константинопольського чи Московського патріархатів та інших помісних церков. Дійсно, серед багатьох існуючих сьогодні православних церков деякі насправді мають таке визнання. Але Вселенське визнання будь-якої автокефальної церкви ніколи не надходило відразу, а лише згодом – у докорінно нових історико-політичних умовах. Так, автокефалію Російської церкви (Московської митрополії), проголошену 1448 р., Константинопольський патріархат не визнавав 142 роки, Сербської та Румунської церков – 20 років, Болгарської – 72 роки і т. д. Окремі православні церкви (Македонська, Українська, Естонська та ін.) й досі не мають Вселенського визнання, але успішно функціонують. І справа зовсім не в тому, що церкви, які не мали чи не мають Вселенського визнання, були утворені неканонічно. У цьому зв'язку є показовим приклад з історії Української і Албанської церков, які були проголошені в однаковий спосіб – на національно-церковних зборах (соборах) без участі єпископату відповідно у 1921 і 1922 роках. Але Албанська церква сьогодні має Вселенське визнання, а Українська автокефальна православна церква такого визнання не отримала.

В історії Вселенського православ'я є й інші курйозні факти. Відомо, що Вселенське визнання забезпечується (чи підтверджується) спільною молитвою різних церков, їх єднанням у здійсненні Таїнства Євхаристії (соборністю). Між тим, існують приклади, коли дві чи три церкви беруть участь у спільному богослужінні, демонструючи соборність, але одна з них визнає автокефалію якоїсь церкви, а інша – ні. Так було, зокрема, з Грузинською церквою. Константинопольський патріархат тривалий час не визнавав її, а Московський – визнавав. Однак ієрархи обох патріархатів брали участь у спільному богослужінні. Причини кон'юктурного підходу до визнання або не визнання церковної автокефалії обумовлені не принципом канонічності, а інтересами політичними, навіть геополітичними.

Власне геополітичні інтереси (збереження впливу в європейському просторі) визначають церковну політику Росії щодо українського православ'я. Звинувачення Московського патріархату у неканонічності УПЦ Київського патріархату відображають суто політичні цілі – недопущення об'єднання православних церков в Україні в єдину незалежну Українську Помісну церкву. Адже в такому випадку Російська православна церква втратить щонайменше 60 % своїх повноцінних парафій, які діють в Україні й центр Вселенського православ'я, який де-факто утримує Москва, зміститься до Києва. Крім того, Московський патріархат втратить монополію на продаж церковних товарів в Україні, а відтак великі прибутки, а головне – можливість духовно-релігійного впливу. Як зазначають російські аналітичні центри, це буде політичною поразкою Росії. Тому візит патріарха до України і його заяви про "одну канонічну церкву" і "єдиний православний народ" – це акція передовсім політична.

Молодь про віру та мораль

Здавалося, що в XXI столітті існують всі умови для розвитку релігійного життя. Але все частіше ми стикаємося із ситуацією, коли на перехожого чернця реакції людей бувають різні і, на жаль, не найкращі: хтось взагалі зверне на іншу вулицю; хтось буде дивитись і жаліти ченця як людину, що розчарувалась в коханні (так найчастіше думають пересічні українці про людину, яка пішла в монастир). Хоча статистика говорить, що майже всі українці відносять себе до певної конфесії, але "справжніх" віруючих, які знають історію своєї церкви, дотримуються всіх церковних правил і звичаїв – зовсім небагато. Недарма хтось сказав, що існує маленька брехня, власне брехня і статистика. Кожен лише формально являється членом тієї чи іншої церкви. І церкву люди не ставлять на покут свого життя. Отже, статистика статистикою, а українці переживають духовну деградацію. І як це плачевно не звучить, але бездуховно є насамперед молодь, яка завтра буде панувати на цій землі...

Пригадую випадок із свого життя. Я поверталась з подругою до гуртожитку: втомлені, голодні, як справжні студенти, ми лиш лускали соняшникове насіння. Настав час викидати сміття, але смітника поблизу не знайшлося і подруга бездумно кинула залишки насіння під паркан дитячого садочку. Я зупинилась. У пам'яті враз одна за іншою змінювались картинки: двірник, який щоранку прибирає цю територію; мій тато, який працює двірником у школі; батькові мозолисті руки, які пронизані товстими жилами; його мізерна зарплата і безмежна любов у бездонних очах. Я не змогла кинути сміття на асфальт, я висипала його в сумку. Хай краще там буде безлад, ніж в душі.

Юлія НОВАК

Людина була створена як вияв безмежної Божої любові, як вінець геніального задуму. Діти Божі – ось ким є люди. Навіть в Євангелії згадується: "Блаженні миротворці, бо вони синами Божими назовуться". Та з плином часу про це чомусь забули або й зовсім не хочуть пам'ятати. Бог для сучасної молодої людини – це страх. В її уяві він не милостивий Батько, який дбає про своїх нерозумних ді-

тей, а грізний Абсолют, вища сила, яку слід боятися, щоб мати добробут. При такому розумінні і все релігійне, церковне викликає у неї тільки почуття перестороги. А якщо молодь і приходять до храму на богослужіння, то тільки на "великі" свята і тому, що так потрібно. Сучасну людину не притягує до Бога, як до рідної сутності. Її спілкування з Ним тільки показове. Молитви, відвідування храму – це, в розумінні сучасної молоді, старі, нікому не потрібні традиції...

Церква має змінити свідомість сучасної молоді. Це банально звучить, але вона повинна привести її до Бога. Тоді, можливо, не буде таких проявів як субкультури, самогубства серед молоді, молодіжні "тусівки", адже це все вияви духовної пустоти, розчарування в світі. Молодь у своїй душі просто не знаходить підтримки і церква має вказати їй шлях до неї.

P.S. "Бог любить нас, то чому ми не можемо полюбити Його?"

Олександр ПРИЙМАК

Молодіжна Громадська організація "Національна Скаутська Організація – Пласт" обрала виховання на християнських принципах основою морального виховання дітей та молоді. Пластуни багато часу приділяють бесідам на релігійну тематику, розповідям про святих (Пласт має свого святого-патрона, яким є св. Юрій, як символ козацтва та лицарства), молитвам (моляться на урочистих відкриттях та закриттях заходів, перед та після споживання їжі).

Чи може ввійти в цю молодіжну організацію нехристиянин? У пластовому статуті немає чіткого визначення щодо релігії. Якщо людина є патріот, бажає блага Батьківщині, то чому б і ні? Але тут виникають складності з приналежністю до певної релігії. Якщо ти не християнин, то тобі буде важко при звичаятися до всіх пластових традицій та звичаїв. Тому таких людей дуже мало у Пласті, майже немає.

Між тим, будь-хто може спробувати себе в Пласті. У пластунів є такий "випробувальний термін" – час за який людина може визначитися чи варто їй лишатися в Пласті, чи ні.

В організації завжди існує альтернатива, кожен може обрати, те що йому подобається, але щодо релігій-

ного питання точаться дискусії і між самими членами організації. Це питання завжди викликало суперечки. Не вирішеним воно лишається й дотепер. Ось що казав з цього приводу засновник пласту доктор Олександр Тисовський: "Християнський моральний закон – віра батьків і прадідів наших, яка впродовж тисячі років зрослася з культурою нашого народу і витворила своєрідну красу нашого обряду. Це наша найвища цінність. Їй признаємо першість перед усіма іншими обов'язками і достосовуємо нашу пластову поведінку до засад християнської моралі.". Він робив акцент саме на християнську мораль і на релігійне виховання молоді. Пласт вибрав саме християнство за основу свого морального вчення.

Ще одним моментом зіткнення є питання приналежності до того чи іншого патріархату. Адже деякі пластуни вважають, що право бути в організації мають лише ті, хто є приналежними до Київського патріархату або Греко-Католицької церкви. Дехто категорично не визнає Московський патріархат.

Виникає питання: чому? Як на мене, це вже склалося історично, пластуни західної України, де в основному переважає КП та УГКЦ, тобто де вони мають альтернативу і їхні батьки виховали саме в таких релігійних традиціях, не хочуть розуміти пластунів зі сходу, де церков КП небагато, а в основному переважає МП, і вони є приналежними саме до нього, адже альтернативи немає. Ці суперечності вподобань дуже важко вирішити. Але все ж таки у Пласті є присяга, яку складає кожен, хто справді до цього готовий. Вважаю, що найголовніше – бути вірним Богові та Україні! Україна одна, як і Бог один. Тому не так важливо до якого патріархату ти належиш, головне бути активним в організації і робити все на благо Батьківщини!

Як на мене, у Пласті релігійний фактор виконує роль згуртування. Пластова релігійність не прив'язується до конфесій. Це своєрідне гартування духу, риста, що об'єднує усіх пластунів та скаутів світу. Тобто, всі ті конфлікти переконань та вподобань, які виникають не є настільки значними, адже якщо людина має бажання бути пластуном та робити щось на благо Батьківщини, то у будь-якому випадку релігійне питання вирішити можна!

Наталія КУЛІНІЧ

Молодь очима духовенства і парафіян

Твердження про те, що діти та молодь – це майбутнє нашої країни, нашої нації, цілого світу, сьогодні сприймається пересічною людиною як затертий штамп або просто пафосне кліше. Сучасна українська влада ще не достатньо виявляє турботу про молоде покоління. А як ставиться до проблем молодого покоління церква? Ми пропонуємо до вашої уваги калейдоскоп інтерв'ю священнослужителів та парафіян різних релігійних організацій. Надіємось, що дана інформація дозволить не лише відкрити для молоді нові горизонти, а й допоможе зрозуміти всім проблемність нашого майбуття – наших дітей, внуків та нас самих.

Поділитися досвідом церковної роботи з молоддю ми попросили настоятеля Нетішинської римо-католицької парафії Матері Божої Ченстоховської отця Павла Федірчука.

Змалюйте, будь ласка, портрет сучасної молоді людини. Які її прагнення та інтереси?

Сучасна молодь, на жаль, в основній своїй масі немає майбутнього. Молоді люди не бачать перспектив для свого розвитку – як духовного, так і матеріального. Процвітаюча вседозволеність породжує різноманітні соціальні проблеми, які особливо гостро вражають молодих. Найстрашнішими з них є підлітковий алкоголізм та наркоманія, які загрожують з часом перерости у справжню пандемію.

Але ситуація з релігійною молоддю кардинально відмінна від змалюваної вище картини, яка стосується більшою мірою молоді, байдужої до релігії. Релігійна людина зовсім по-іншому дивиться на світ та оцінює його. Маючи перед собою величну ціль, а саме – спасіння, вона намагається досягнути її служінням Богові, людям, своїй країні. Релігійна молодь впевнена, що життя людини в нашому світі цілком добре і гармонійно поєднується з виконанням Божих заповідей, церковних приписів та загальних морально-етичних норм.

Які форми роботи з молоддю застосовують у Вашій церкві? Які, на Вашу думку, є більш ефективними і чому?

Католицька церква намагається обійняти якнайширше коло своїх вірних душпастирською працею, а особливо це стосується молоді. Основною формою роботи з підростаючим поколінням у нашій церкві є й залишається катехізація, програма якої паралельна шкільній. На жаль, в нетішинській парафії в даний час ми задовольняємося проведенням катехиз, а в практиці інших римо-католицьких парафій популярним є впровадження таких загальноцерковних рухів, як Віднова у Святому Духові, Неокатехуменат, Домашня церква. Якщо говорити про ефективність методів роботи з молоддю, то буде некоректним визначати якісь із них як більш чи менш успішні. Католицька церква випрацювала цілісний комплекс душпастирських методів, які націлені на релігійне та моральне виховання молодих людей. Усі церковні групи та рухи побудовані так, щоб навчити молоду людину вірити, служити та любити Бога і свого ближнього.

Які аспекти роботи з молоддю в інших церквах Ви

вважаєте позитивними: чи готові Ви їх перейняти?

Про інші церкви мені важко сказати щось конкретне. Але відносно протестантів я знаю, що вони досить плідно займаються роботою з молоддю. Протестантські церкви створюють різноманітні рухи, літні табори для дітей, таке інше. Католицька церква давно запозичила певний досвід у протестантів і успішно його використовує. У православної церкви духовенство також усвідомлює важливість роботи з молоддю, і тому на базі церков створюються недільні школи, які виховують дітей та молодь у християнській традиції. Отож, усі християнські конфесії шукають способу для виховання своїх вірних в релігійному дусі.

Що Ви готові змінити чи підкоригувати в богослужінні або загалом у практиці церковного життя, щоб привернути до себе молодь?

У даний момент мені важко говорити про якісь особливі форми роботи з молоддю, тому що в нашій парафії тільки будується храм. Відтак, сьогодні ми не маємо якогось спеціального приміщення для молодіжних зустрічей. Ще однією проблемою є те, що парафія немає вікарія або черниць, які могли б допомагати мені як настоятелю в душпастирському служінні. Але в мене є бажання створити в нетішинській парафії якесь безалкогольне кафе, зал для рекреації, бібліотеку. Я хочу, щоб молоді люди могли зустрічатися, розважатися та вчитися біля свого храму, а не вештатися вулицями, байдуючи та потрапляючи в неприємні історії. Власне, для того сьогодні в Нетішині будується храм, щоб молодь могла проводити свій час із Богом, а не на вулиці.

Чи Ваша церква молода, тобто чи багато в ній молоді?

Церква буде молодою, коли в сім'ях будуть народжувати дітей, коли подружжя будуть мати не одну дитину, не двох дітей, а більше. Така є правда. А парафія в Нетішині є справді молодою. Пропорційне співвідношення людей старшого, середнього поколінь та молоді показує, що парафія, на щастя, молода та перспективна. Та я знову наголошую, що визначальним фактором розвитку і церкви, і цілого українського суспільства є народжуваність, яка сьогодні залишає бажати кращого.

Думки настоятеля близькі і мирянам даної парафії. Ми звернулися з тими ж запитаннями

Богдан
Хмельницький

до одного з вірних нетішинської парафії пана Вацлава Криницького.

Змалюйте, будь ласка, портрет сучасної молодої людини. Які її прагнення та інтереси?

Звичайно, не можна однаково оцінювати всю молодь. Є багато серйозних, розумних та набожних молодих людей. Але, на жаль, більша частина підростаючого покоління, процентів вісімдесят, є людьми, які не бачать і не ставлять перед собою жодної мети. Вони зацікавлені в комфортному та зручному житті, але ці люди не бажають працювати, щоб створити його або заробити на нього. Такий тип молоді не володіє даром спілкування. Вони, як правило, розмовляють один з одним та й з іншими за посередництва лайки та ненормативної лексики. На жаль, співвідношення між високоморальною молоддю та молоддю з маргінальною поведінкою не на користь перших, і це є великою бідою нашого суспільства.

Які форми роботи з молоддю застосовують у Вашій церкві? Які, на Вашу думку, є більш ефективними і чому?

Покликання церкви – наповнювати духовністю своїх парафіян. Молодь є майбутнім і нашої держави, і нашої церкви. В нашій парафії небагато форм роботи з молоддю, але якби молодь дотримувалася тих моральних настанов, які вони отримують у нашій церкві, то це було б дуже добре. Основою духовного виховання дітей у нашій парафії є катехиза, яка найперше готує їх до прийняття Першого Причастя. Для духовного життя кожного християнина Причастя є фундаментом його життя з Богом. Власне, тому таким важливим є той момент, коли дитина перший раз причащається. Ще однією важливою складовою роботи з молоддю я вважаю Святу Месу. Вона виховує в молодій людині бажання втілювати в житті ті цінності, які є самою суттю християнства. Але молодь треба виховувати таким чином, щоб її релігійне життя стало самою її сутністю, щоб воно мало міцну підставу. Потрібно звертати увагу на те, щоб духовність не перетворилася на певну форму стосунків “купи-продай”, коли тобі щось дають, якщо ти будеш відвідувати храм, брати участь у богослужіннях тощо.

Які аспекти роботи з молоддю в інших церквах Ви вважаєте позитивними: чи готові Ви їх перейняти?

Мені важко дати відповідь на це запитання, бо, на жаль, я не відвідую церкви інших конфесій. Але, стикаючись з протестантською молоддю, я хотів би відзначити, що ці діти є вихованими, набожними та добрими. Отож, можна зробити висновок, що робота з молоддю в них поставлена добре і приносить позитивні результати. Тож у них можна тільки повчитися.

Що Ви готові змінити чи підкоригувати в богослужінні або загалом у практиці церковного життя, щоб привернути до себе молодь?

Нічого змінювати в богослужінні, в жодному разі, не потрібно. Просто кожний священник повинен з якнайбільшим хистом доносити до вірних Слово Боже. А вірні для поглиблення свого духовного життя повинні також звертатися до духовної літератури та періодичних релігійних видань.

Чи Ваша церква молода, тобто чи багато в ній молоді?

Я не маю однозначної відповіді на запитання чи багато в нашій парафії молоді. Я впевнений, що більшість молодих людей лише номінально можна відносити до католиків. На мою думку, істинно віруючими є лише тільки десять відсотків зі всієї маси молоді, які відвідують наш храм. Звичайно, хотілося б, щоб таких людей було більше. Але для цього потрібно активізуватися не тільки священнику та церкві, активізуватися повинні самі батьки. Вони своїм зразковим життям повинні показати дітям, якими є справжні люди: – християни та католики.

Інтерв'ю записав Богдан ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

Про досвід церковної роботи з молоддю розповів архімандрит Феодор (Мельничук), намісник Свято-Троїцького Межирицького чоловічого монастиря Української православної церкви.

Змалюйте, будь ласка, портрет сучасної молодої людини. Які її прагнення та інтереси?

Людину Бог створив за Своїм образом та подобою, тому і молоді люди мають своєрідну богоподібність. Молодь можна умовно розділити на дві частини залежно від того, віруюча вона чи ні. У віруючих людей саме обличчя вказує на їхню доброту, образ і подобу Божу, і навпаки, коли людина невіруюча, гріховна – обличчя має дещо злий вигляд.

Молоді люди мають прагнення до життя і добрих справ. Але без Бога це не може увінчатися успіхом. У сучасній молоді повинно бути прагнення не лише до знань, але й до духовності. Для молоді характерне переважання матеріальних інтересів на протигагу духовним.

Які форми роботи з молоддю застосовують у Вашій церкві? Які, на Вашу думку, є більш ефективними і чому?

У нашому монастирі конкретних занять немає. Проте питання, які хвилюють молодь, часто є частиною проповідей та повчань. Крім того, обов'язково служаться молебні перед і після навчання. В школі на свято Дня знань зазвичай приходиться

священик, який дає настанови учням, запрошує до храму.

Досить ефективним засобом духовного виховання молоді є недільні школи. Інколи в нашій громаді проводяться уроки за біблійними текстами.

Які аспекти роботи з молоддю в інших церквах Ви вважаєте позитивними: чи готові Ви їх перейняти?

Для настановних бесід необхідно мати певне обдарування чи то священику, чи іншому наставнику. В дореволюційні часи звичайним було явище, коли священик викладав у школі основи християнського віровчення. Було б дуже доцільно, щоб у кожному селі хоча б раз на тиждень саме священик приходив до школи і навчав учнів християнської етики. Але зрозуміло, що необхідна відповідна підготовка тих же священиків, а також підготовка навчальних матеріалів.

Що Ви готові змінити чи підкоригувати в богослужінні або загалом у практиці церковного життя, щоб повернути до себе молодь?

На мою думку, недоцільно змінювати щось у службі. Навернення молоді повинно відбуватися за рахунок позацерковних заходів, а не через внесення змін до служби, оскільки це не зможе дати потрібного результату.

Чи Ваша церква молода, тобто чи багато в ній молоді?

Не можна сказати, що церква є молодою. Взагалі сучасній молоді тяжко навертатися до духовності, особливо в посткомуністичних країнах, хоча можна сказати, що регулярно монастир відвідує 30 – 40 молодих людей. З них більшість – дівчата.

На ці ж запитання давав відповіді парафіянин церкви Роман.

Змалюйте, будь ласка, портрет сучасної молоді людини. Які її прагнення та інтереси?

Якщо говорити про українську молодь, то бачимо її строкатість. Це залежить, зокрема, від соціального становища людини. Так, інтереси бідного одні, а багатого – інші. Молоді люди прагнуть створити сім'ю, а для цього необхідні кошти. Крім того, нестабільність у суспільстві призводить до нестабільності у житті. Сучасна молодь – грамотна, інтелектуально розвинена, проте більшість не прагне духовного вдосконалення. Приємно, що збільшується кількість церков, проте разом із тим зростає кількість розважальних закладів (бари, кафе, дискотеки тощо), які часто призводять до деструктивних проявів серед молоді. Це розуміють практично всі молоді люди, але майже ніхто не прагне змінити ситуацію, за якої розважальні заклади притягують більше молоді, ніж церкви.

Раніше молодь знала менше, але всі мали страх перед Богом. А зараз більшість молодих людей є освіченими, однак їм не вистачає мудрості. І знання, які вони мають, не підкріплені дотриманням духовних традицій, заповідей та пошаною до старших.

Які форми роботи з молоддю застосовують у Вашій церкві? Які, на Вашу думку, є більш ефективними і чому?

Церква ніколи штучно не розділяла молодь і старших людей. Мета церкви – спасіння людини. Найкраще це працює через приклад. Відповідно, це і є найефективнішою формою роботи з молоддю. Для розвитку молоді особистості важливе значення має виховання в сім'ї. Сучасна молодь не мала духовного прикладу, оскільки батьки були виховані в атеїстичному суспільстві. Тому молодь сама по собі змінитися не може.

Андрій
Кобетяк

Сьогодні поширюються різноманітні молодіжні рухи, які проводять різні заходи, зустрічі тощо, але за цими рухами потрібен контроль і з боку церкви, бо вони (молоді люди) можуть відійти від церковного життя, оскільки не всі табори є позитивними для церкви або несуть глибинний духовний характер.

Які аспекти роботи з молоддю в інших церквах Ви вважаєте позитивними: чи готові Ви їх перейняти?

Як простий мирянин, не дуже цікавлюся діяльністю інших церков, а тим більше не оцінюю їх. У нашому місті є різні церкви, представлені різні релігійні організації. Особисто я спілкуюся з представниками даних конфесій у повсякденному житті. В декого з них є чому повчитися. Але це не означає, що це заслуга їхньої церкви, це реалізація персональних якостей цих людей. Ми, християни, повинні спілкуватися з усіма і переймати кращий досвід один в одного.

Що Ви готові змінити чи підкоригувати в богослужінні або загалом у практиці церковного життя, щоб повернути до себе молодь?

Насправді службу міняти не варто, адже це – віра наших предків. Тут справа не в церкві, а в позацерковному житті. Необхідно міняти не службу, а спілкування з молоддю. Я вважаю, що це справа і відповідальність кожного окремого приходу, а не церкви в цілому. Церковна служба – це наше минуле. Молодь же сьогодні одна, завтра – інша, а служба створювалася отцями церкви протягом століть. Однак усе-таки молодь повинна бути почута церквою, бо вона на даний час позбавлена досвіду і духовного мислення.

Чи Ваша церква молода, тобто чи багато в ній молоді?

Я вважаю, що достатньо молода. Але не всі молоді люди знають, якими є завдання церкви, не усвідомлюють чому приходять до церкви. З іншого боку, таке ж ставлення можна простежити також і в старших людей. Молодь – наше майбутнє в цілому і майбутнє церкви зокрема, тому приємно бачити молодих людей у храмі.

Інтерв'ю записав Андрій КОБЕТЯК

Поділився досвідом церковної роботи з молоддю Василь (Коновал) – настоятель Св. Успенського кафедрального Собору УПЦ КП м. Брацлав, Вінницької обл.

Змалюйте, будь ласка, портрет сучасної молоді людини. Які її прагнення та інтереси?

Зараз молодь переважно піклується про матеріальне і тілесне, забуваючи про духовний бік життя, навіть і не знаючи про нього. Така людина не замислюється над тим, що буде з її душею, а прагне в першу чергу зігріти і нагодувати своє тіло. Коли в школі дитину знають як таку, що відвідує церкву, то про це говориться як про якусь моду, як про певне самовираження у суспільстві. Тобто ігнорується важливість іншого життя людини – духовного, адже усвідомлення свого тимчасового земного існування змушує людину замислитися над тим, що буде з нею далі. Ось тут і повинна

працювати церква, навчати молоду особу християнському вченню і моралі, духовного смирення, поваги до ближніх.

Які форми роботи з молоддю застосовують у Вашій церкві? Які, на Вашу думку, є більш ефективними і чому?

На даному етапі в нашій церкві працюють недільні школи, в яких ми, священнослужителі, маємо змогу поспілкуватися з молоддю. Також існують православні братства, де можливе спілкування молоді із священниками на цікаві їм церковно-релігійні теми. Чому саме розмова і бесіда? Тому що це – найкращий спосіб привернути увагу молоді особи. Важливо, щоб розмова була цікавою, тоді можливий позитивний результат.

Які аспекти роботи з молоддю в інших церквах Ви вважаєте позитивними: чи готові Ви їх перейняти?

Наприклад, у Католицькій церкві існують театральні гуртки при храмах, які на свята роблять постановки, беручи за основу біблійні події. Протестанська церква практикує зібрання молоді на різних фестивалях, де обговорюються різні релігійні та духовні питання. Можливо, і в нашій церкві треба було б ввести зміни в церковну практику, щоб привернути до себе молодь, та цей процес буде досить складним, необхідна величезна праця, щоб при введенні новизни не порушити вчення самої церкви, зберегти її цілісність.

Що Ви готові змінити чи підкоригувати в богослужінні або загалом у практиці церковного життя, щоб привернути до себе молодь?

У церковній практиці і богослужінні нашої церкви проводяться молебні за участю молоді, що, на мою думку, сприяє омолодженню пастви. Це молебні, на яких ми просимо у Бога допомоги у різних життєвих ситуаціях. Дуже важливо, щоб люди, які, наприклад подорожують, усвідомлювали, що саме через молитву і прохання до Нього це можливо здійснити якнайкраще. Ми повинні навчити молодь розуміти, що без Божої допомоги, Його втручання в наше життя, ми не зможемо зробити багато корисного не тільки для себе і своєї душі, але і для інших.

Чи Ваша церква молода, тобто чи багато в ній молоді?

На жаль, нашу церкву відвідує досить мало молодих осіб, в основному це люди похилого і старшого віку, у яких практика богоспілкування була закладена з дитинства. Сучасна молодь, у своїй більшості, замислюється над прагматичною стороною свого життя: де жити, ким працювати, як заробити гроші? Тому для церкви важливим аспектом для подальшого розвитку є спілкування з молоддю, що є частиною пастирського служіння будь-якого священнослужителя, адже молоде покоління – це не тільки майбутнє держава, але і майбутнє церкви.

Думками з нами поділилась Видрак Мар'яна, студентка НМА України ім. П. І. Чайковського.

Змалюйте, будь ласка, портрет сучасної молодої людини. Які її прагнення та інтереси?

Сьогоднішня молода людина за своєю суттю максималіст, кожен по-своєму розвиває свій внутрішній світ і насичує його різноманітною інформацією, у кожного свої інтереси. Через свободу думки та дій, на мій погляд, можна зустріти серед сучасної молоді байдужість до закладених природою правил життя, до гармонійного відчуття істинного сенсу життя. На жаль чи на щастя, сам механізм життя незмінний, змінюється ставлення людей до нього. Прагнення більш прагматичні ніж духовні.

Андрій Куцюк

Які форми роботи з молоддю застосовують у Вашій церкві? Які, на Вашу думку, є більш ефективними і чому?

Церква, до якої я належу, є православною, і тому основна форма роботи з молоддю – бесіда (розмова) в храмі, поза церквою, на молодіжних зібраннях братств. На мою думку, молодь обов'язково потрібно чимось зацікавити і переконати у сказаному. Сучасній людині потрібні

знання, враження від життя, прожиті емоції, здатність відчувати себе й інших, також матеріальний світ.

Форми роботи з молоддю мають бути різноманітними, перша з них – бесіди і бажано не тільки на братствах при храмах, але і в загальноосвітніх школах, щоб невоцерковлені діти мали право вибору.

Метою, на мою думку, в першу чергу має бути – розбудити сплячий розум, змусити людину замислитись над важкими питаннями, направити її в правильне русло, адже один із аспектів людського щастя є розуміння. "Так, я не такий, як інші. Але я живий і маю право на життя".

Проводити різні ігри, конкурси на логіку, кмітливність, щоб люди старались самі відповідати на свої питання, змусити їх думати – це частіше всього дає більш позитивні результати, ніж готовий продукт чужого мислення.

Що Ви готові змінити чи підкоригувати в богослужінні або загалом у практиці церковного життя, щоб привернути до себе молодь?

Активність і зацікавлення в цьому священників, як, у першу чергу, головних церковних радників. Дуже часто звертається увага на одяг, але в свою чергу не доходить справа до основного – душі. Через руйнування стереотипів можна дійти до нових висновків і цілей.

Чи Ваша церква молода, тобто чи багато в ній молоді?

Молоді в церкві вистачає, можливо, через те, що я відвідую один із головних храмів міста Києва, до якого багато людей приходять після роботи, щоб залишитися наодинці з собою і молитвою. На жаль, у храмі можна зустріти не дуже багато підлітків та юнаків (13 – 19 років), що не може не розчаровувати, адже в цьому віці активно триває процес формування людини як особистості. Думаю, причиною такого становища є час комп'ютерних технологій, який їм замінює реальність.

Інтерв'ю записав Андрій КУЦЮК

Відповіді на питання давав пастор церкви "Спа-сіння" м. Острога Юрій Володимирович Костюк

Отже, змалюйте, будь ласка, портрет сучасної молодої людини. Які її прагнення та інтереси?

Сучасна молода людина, в її прагненнях та інтересах, на мою думку, є загубленою та залишеною. Втрачені моральні цінності, невизначеність у майбутньому житті сприяють тому, що молода людина подібна неформальній людині, вона не знає ідеалів і цінностей. Тому кожна молода людина вибирає свій власний шлях. Здебільшого молоді люди прагнуть багатства, і при цьому не бажать дуже важ-

ко трудитися, хоча не можна так сумбурно говорити про всіх, але, якщо брати до уваги те, що наша країна займає перше місце в Європі за підлітковим алкоголізмом, мабуть, це свідчить про те, що молода людина не знає, що робити в житті і шукає різних задовольень, це говорить про її неспостійність. Хоча є все-таки невеликий відсоток молоді, які намагаються визначитись, здобути освіту, зайняти якесь становище в суспільстві, але таких людей дуже мало! А щоб не бути голослівним, можна зробити власне "польове" дослідження, – пройтися і подивитися скільки молодих людей знаходяться в церквах різних християнських конфесій, і скільки сидить у ресторанах, барах, кафе, зрештою, ви там знайдете набагато більше молоді, на жаль.

Юлія Костюк

Які форми роботи з молоддю застосовують у Вашій церкві? Які, на Вашу думку, є більш ефективними і чому?

Праця з молоддю це дуже цікава праця. У нашій церкві ми використовуємо різні методи праці із молоддю. Це – особисті спілкування молодих людей, членів нашої церкви, також молодіжні християнські клуби, які організовані в нашому місті, різні зустрічі та заходи, відпочинок на природі, молодіжні фестивалі. Скажімо, цього року був проведений молодіжний фестиваль в Олександрії, на якому були присутні більше тисячі молодих людей, і було дуже приємно спостерігати, що не було ні куріння, ні бійок, ні галасу, а все чинно та пристойно. Впевнений, що такі заходи потрібно організувати всім церквам нашого міста, бо молода людина не знайде духовних цінностей самотужки, їй потрібно допомогти.

Які аспекти роботи з молоддю в інших церквах Ви вважаєте позитивними: чи готові Ви їх перейняти?

Зараз маємо на меті новий метод праці з молоддю – спортивні зустрічі. У деяких церквах існують спортивні команди, які влаштовують різні спортивні турніри, це дуже приємний час, коли також можна буде говорити молодим людям і про духовні цінності.

Що Ви готові змінити чи підкоригувати в богослужінні або загалом у практиці церковного життя, щоб повернути до себе молодь?

Якихось кардинальних змін ми не плануємо. Те, що дозволяє і не заперечує Боже Слово, у нашій церкві присутнє, тому якоїсь переміни здійснювати немає потреби, хіба що зміни, які доведеться впроваджувати відповідно до духу часу, які, знову ж таки, не суперечать Біблії.

Чи Ваша церква молода, тобто чи багато в ній молоді?

Церква наша молода, тому що 70 % прихожан громади – це молоді люди. Чому? Тому що це і є той відсоток людей, які шукають духовних цінностей, і вони їх знаходять. Бачачи віруючих друзів, їхнє життя, в цих "шукачів" виникає бажання дізнатися, чому ж їхні друзі так живуть, і дорога тоді веде

їх до церкви. І багато молодих людей лишаються в церкві, бо знаходять тут благо, вони чують проповідь слова Божого і тих духовних істин, які надзвичайно важливі у земному житті, і тим більше в майбутньому віці.

Свою думку висловила Веремчук Оксана, член церкви "Спасіння"

Змалюйте, будь ласка, портрет сучасної молодої людини. Які її прагнення та інтереси?

На мій погляд, портрет простий і жахаючий. Простий, тому що люди не "пливуть проти течії", але цим він і жахаючий. Дуже просто жити як усі. Але наслідки фатальні. Сучасна молодь у лабіринті та безвиході. Молодь не розуміє, куди йти, до якої цілі прямувати. На їхню думку, життя позбавлене сенсу.

Які форми роботи з молоддю застосовують у Вашій церкві? Які, на Вашу думку, є більш ефективними і чому?

Моя церква "Спасіння" активна у праці з молоддю та підлітками. Ми проводимо домашні біблійні групи (спілкування на різні теми з погляду Біблії), молодіжні клуби, зустрічі на природі, фестивалі тощо. Ефективними також є й особисте спілкування, тому що люди тоді відчувають себе потрібними.

Які аспекти роботи з молоддю в інших церквах Ви вважаєте позитивними: чи готові Ви їх перейняти?

Ми думаємо відкривати нове служіння – спортивне. Хочемо організувати ігри, змагання для молоді нашого міста.

Що, на Вашу думку, варто змінити в богослужінні або загалом у практиці церковного життя, щоб повернути до себе молодь?

Змінювати ми нічого напевно не будемо, можливо буде-мо вдосконалюватись відповідно до потреб молоді, але так, щоб не перечити Біблії.

Чи церква, яку Ви відвідуєте чи до якої належите, молода, тобто чи багато в ній молоді?

Так церква у нас молода. Близько 70% молоді – це студенти, учні шкіл та професійних училищ. Чому? Мабуть тому, що в церкві вони знаходять для своєї душі спокій, також розкривають питання, які цікавлять на даний час молоді. Адже краще прийти в церкву, ніж витратити даремно свій час.

Інтерв'ю записала Юлія КОСТЮК

Поділитися інформацією про роботу з молоддю
Давидюк Віктор Іванович, пастор незалежної релігійної громади євангельських християн-баптистів "Дім Євангелія" м. Рівного

Змалюйте, будь ласка, портрет сучасної молодої людини. Які її прагнення та інтереси?

Поведінка сучасної молоді не має тих обмежень, які були у мого покоління. Молоді люди ведуть себе більш вільно, сміливіше діють у різних життєвих ситуаціях. Вони мають можливість і використовувати нові інформаційні технології. Це, мабуть, вирізняє українську молодь XXI століття. І, відповідно, це призвело до того, що велика частина молоді не вмє спілкуватися природним шляхом, їм це зручніше робити за допомогою Інтернету, в такий спосіб вони почувають себе більш вільнішими, їм легше ділитися своїми думками та виражати себе. Я помітив, що наукою, економікою більш цікавляться дівчата, вони зацікавлені у тому, щоб щось пізнавати, вивчати, хлопці ж шукають швидких шляхів влашту-

вання свого майбутнього, їм важливіше знайти роботу та заробляти на життя. Але я надіюсь, що сучасна молодь побудує хороше майбутнє для України, для себе, своїх сімей.

Які форми роботи з молоддю застосовують у Вашій церкві? Які, на Вашу думку, є більш ефективними і чому?

Вони є різноманітні. В моїй уяві молодь у церковному житті – це ніби серце й кров'яні судини в організмі. Подібно до того, як серце перекачує кров по тілу, цим самим забезпечуючи йому життя, так церква живе великою мірою за рахунок ініціатив та служінь молоді. Яке б ми служіння не розглядали, там в основному задіяні молоді люди. Для нашої молоді є також небезпека відчуження від інших молодих людей, які ведуть не такий, як вони, спосіб життя. Нехристиянська молодь не розуміє християн, а християни в певних аспектах життя не розуміють їх. У нашій церкві настільки насичене життя, що молодь повністю в ньому задіяна і їй цікаво.

Які аспекти роботи з молоддю в інших церквах Ви вважаєте позитивними: чи готові Ви їх перейняти?

Я не дуже обізнаний з роботою серед молоді в інших церквах. Вважаю, що якщо ти пастор у одній церкві, то повністю відданий служінню в ній і не в змозі охопити діяльність усіх інших церков у повному обсязі. Хоча мені дуже подобається те, що є церкви, у яких залучають молодь до вивчення Святого Писання, різних біблійних дисциплін, через які навчають молодих людей християнських істин життя, розповідають, як правильно побудувати сім'ю, ставитись до роботи, як розуміти біблійні істини. У нашій церкві це також розвивається на належному рівні. Є церкви, які роблять акцент на тому, щоб шукати точки дотику із невіруючою молоддю (візити в навчальні заклади, організація спільних акцій, інше). Моя мрія, щоб був створений всеукраїнський християнський молодіжний союз, який об'єднав би тих людей, які сповідають заповіді християнства. Це було б для України великим плюсом, тому що інтереси християнської молоді найкраще буде захищати якась об'єднання, яке також буде впливати на невіруючу молодь.

Що Ви готові змінити чи підкорегувати у богослужінні або загалом в практиці церковного життя, щоб повернути до себе молодь?

Мені імпонують християнські молодіжні клуби та дискусійні клуби, де відбуваються зустрічі з молоддю, розповідається їм про Бога й основні принципи життя християн; а також домашні групи, де молоді люди могли б знайомитися, ділитися своїми переживаннями, допомагати один одному, щоб вони не просто зустрічалися в церкві, а й знали позацерковне життя та брали в ньому участь, підтримували інших молодих людей.

Чи Ваша церква молода, тобто, чи багато в ній молоді?

Близько половини членів церкви – це молодь. Життя тих молодих людей, які одружені, відрізняється від неодружених. Багато одружених беруть активну участь у молодіжному житті та служіннях. Є й ті, хто більше сконцентрований на

сім'ї, вони, звичайно задіяні в деяких молодіжних служіннях церкви, але вже не так активно, як робили це, будучи неодруженими. У нас також розроблені навчальні програми, які стосуються теми шлюбу та у всьому спираються на Біблію, вони розраховані як на одружених, так і на неодружених людей, які бажають більше дізнатися про християнський шлюб.

Молодим людям нашої церкви цікаво спілкуватися між собою, організувати різноманітні заходи, підтримувати один одного, славити Бога та дізнаватися про Нього більше зі Святого Писання.

І, на кінець, я хотів би побажати, щоб молодь була тим двигуном, який рухає все у суспільстві, тим більше в церкві. Щоб вона не боялася брати ініціативу у свої руки в різних напрямках церковного та суспільного життя. Тому що те життя, яке є зараз і буде через десятки років, залежить від них. І якщо вони не будуть на нього активно впливати, їм буде дуже важко будувати своє майбутнє. І, звичайно, раджу молодим людям рухатися вперед, прислухатися до порад старшого покоління, яке має досить цінний життєвий досвід, вірити у Бога та дотримуватися християнських істин у житті!

Також відповідала на ці питання Яременко Аня, вірянка незалежної релігійної громади євангельських християн-баптистів "Дім Євангелія" м. Рівного

Змалюйте, будь ласка, портрет сучасної молоді людини. Які її прагнення та інтереси?

Сучасна молодь дуже різна. Важко зрозуміти, чого вона прагне. Єдине, що можна сказати, – молода людина завжди бажає змін. І їй просто необхідно, щоб їй щось наповнювало... От тільки що?..

Які форми роботи з молоддю застосовують у Вашій церкві? Які, на Вашу думку, є більш ефективними і чому?

У нашій церкві молодь задіяна в багатьох служіннях. Щонеділі проводяться молодіжні зібрання. До роботи з молоддю залучаються й інші служіння, наприклад, театральне, яке показує багато чудових вистав з глибоким християнським змістом.

Які аспекти роботи з молоддю в інших церквах Ви вважаєте позитивними: чи готові Ви їх перейняти?

Не дуже ознайомлена з роботою для молоді в інших церквах. Але мені подобається те, що церкви дуже часто мають спільну молодіжну молитву. Це зближує і об'єднує

молодь.

Що, на Вашу думку, варто змінити в богослужінні або загалом у практиці церковного життя, щоб повернути до себе молодь?

В першу чергу, потрібно робити все з любов'ю: любити тих, кому говориш про Христа, а в самому богослужінні – побільше динаміки, щоб молоді люди не нудьгували й не відволікалися на щось другорядне.

Чи церква, яку Ви відвідуєте, чи до якої належите, молода, тобто, чи багато в ній молоді?

У нашій церкві дуже багато молоді. І тішить те, що майже

всі вони задіяні в різних служіннях: незрячим, інвалідам, дітям. Великим плюсом є те, що наша молодь у всьому намагається перейняти досвід у старших братів та сестер.

Інтерв'ю записала Оксана КІБУКЕВИЧ

Про молодіжну “політику” церкви розповів пастор Вільної Методистської церкви “Перемога” Зайчук Віктор Орестович

Змалюйте, будь ласка, портрет сучасної молодої людини. Які її прагнення та інтереси?

Сучасна молода людина, перш за все, дуже комунікабельна, вона хоче знати все, допитлива. Вона прагне до навчання, опановує все нові й нові професії для того, щоб бути успішною і матеріально забезпеченою. Що ж стосується інтересів, то передусім, сьогоднішня молодь цікавиться можливостями використання інформаційних технологій, музикою, спортом.

Які форми роботи з молоддю застосовують у Вашій церкві? Які, на Вашу думку, є більш ефективними і чому?

У нашій церкві ми використовуємо різні форми роботи з молоддю. Зокрема, у нас діє молодіжний християнський клуб “Вифлеємська зірка”, який збирається щосуботи з 16 до 19 год.

Для того аби молоді було цікаво вивчати щось нове, ми намагаємось використовувати різні форми і методи роботи, але всі вони об'єднані однією ціллю – донести істини Євангелія до кожної людини. Наприклад, ми організуємо тематичні і дискусійні уроки вивчення Біблії, переглядаємо кінофільми і в подальшому їх обговорюємо. Досить ефективним і цікавим є проведення різного роду тематичних вечірок. А ще ми організували для молоді так звані “кулінарні зустрічі”, на яких діти вчаться готувати якісь страви, вони роблять це самостійно з нашою допомогою. Такі зустрічі є дуже ефективними, тому що людина найбільше запам'ятовує не те, що чує чи бачить, а те, що робить сама. Таким чином ми намагаємось привчити молоду людину до самообслуговування в житті.

Крім молодіжного клубу, з 2008 року у нас діє молодіжна інструментальна група, мета діяльності якої в тому, щоб через музичне прославлення Бога досягти серця кожної молодої людини нашого міста.

Молодь із радістю долучається до роботи в інтернатах. Цього року молодь нашої церкви брала участь в організації дозвілля в протитуберкульозному таборі, який відбувався у с. Новостав. Молоді люди несли служіння через організацію ігор, конкурсів та різного роду розваг.

Щоб привернути увагу молоді, ми практикуємо організацію різного роду вечірок, спілкування, на які молоді люди нашої церкви можуть запросити і привести людей невіруючих.

Християнин не може реалізовувати себе тільки в церкві, адже християнство – це спосіб життя. Саме тому ми вчимо молодь, що важливо не просто вивчати Біблію, а й застосовувати християнські принципи у повсякденному житті.

Які аспекти роботи з молоддю в інших церквах Ви вважаєте позитивними: чи готові Ви їх перейняти?

Дуже позитивний вплив на молодь мають християнські літні табори. На жаль, досьогодні ми не використовували такий вид роботи з молоддю, але наразі працюємо над тим, щоб втілити в життя цю ідею і в нашій церкві.

Що, на Вашу думку, варто змінити в богослужінні або загалом у практиці церковного життя, щоб привернути до себе молодь?

Ольга Іщук

чином молодь відчуваю свою потрібність.

Чи Ваша церква молода, тобто чи багато в ній молоді?

Так, наша церква молода. Середній вік наших прихожан 30 – 40 років, а найстаршій прихожанці (вона у нас лише одна) – 70 років. 30 % відсотків складають діти та підлітки. Ми – церква, яка навчається, тут же й експериментує. Ми зважаємо на потреби й зацікавлення молоді і намагаємось дати їй можливість їх реалізувати, але не на вулиці чи у підвалі, а в церкві.

На ці ж запитання відповідала Одинолько Маргарита

Змалюйте, будь ласка, портрет сучасної молодої людини. Які її прагнення та інтереси?

Сьогодні молодь прагне бути сучасною, модною навіть якщо це їй не подобається. В молоді немає мети, немає якихось інтересів. Життя вони проживають нічого не зробивши. Зазвичай вони палять і п'ють алкоголь.

Які форми роботи з молоддю застосовують у Вашій церкві? Які, на Вашу думку, є більш ефективними і чому?

Вечірки, біблійні уроки, подорожі Біблією, музичні зібрання, кулінарні служіння. Ефективним є все! Це дуже добре поєднувати різного роду розваги зі здобуттям серйозних знань.

Які аспекти роботи з молоддю в інших церквах Ви вважаєте позитивними: чи готові Ви їх перейняти?

Позитивними аспектами роботи з молоддю в інших церквах є дискусії, обговорення Біблії і ми теж переймаємо в них ці види служіння.

Що, на Вашу думку, варто змінити в богослужінні або загалом у практиці церковного життя, щоб привернути до себе молодь?

Перш за все варто змінити ставлення молоді до нашої церкви, тому що вони вважають, що ми секта.

Чи Ваша церква молода, тобто чи багато в ній молоді?

У нашій церкві достатньо молоді, але ми будемо намагатися приводити в наш молодіжний клуб своїх друзів, знайомих. Не головне скільки молоді у церкві, а головне – яка молодь. Ми будемо намагатися змінюватися і допомагати іншим.

Інтерв'ю записала Ольга ІЩУК

Молодіжні релігійні організації

Громадські структури молодіжного руху розвиваються і посідають вагоме місце в системі суспільства. Молодіжні організації об'єднують молодих людей задля розвитку і захисту певних спільних інтересів. Водночас, соціальнозначима діяльність релігійних інституцій не зводиться лише до реалізації милосердницьких та добродійних програм. На сьогоднішній день спостерігається широка присутність релігійного чинника в культурному житті України, освітянському процесі, міжконфесійних відносинах. Різноманітна діяльність релігійних організацій виступає як ґрунтова основа духовного вдосконалення суспільства, піднесення його моралі, рівня толерантності, відповідальності перед нинішніми й майбутніми поколіннями.

Молодіжні організації є інструментом найбільш дієвої соціалізації молодого покоління. На законодавчому рівні статус молодіжних та дитячих організацій визначається Законом України "Про молодіжні та дитячі організації" від 1 грудня 1998 р. та Законом України "Про об'єднання громадян" від 16 червня 1992 р. Стаття 2 Закону України "Про молодіжні та дитячі організації" визначає молодіжні громадські організації як "об'єднання громадян віком від 14 до 28 років, метою яких є здійснення діяльності, спрямованої на задоволення та захист своїх законних соціальних, економічних, творчих, духовних та інших спільних інтересів" та дитячі громадські організації як "об'єднання громадян віком від 6 до 18 років, метою яких є здійснення діяльності, спрямованої на реалізацію та захист своїх прав і свобод, творчих здібностей, задоволення власних інтересів, які не суперечать законодавству, та соціальне становлення як повноправних членів суспільства". Особливістю молодіжних та дитячих організацій, згідно ст. 5 Закону, є те, що особи старшого віку можуть бути членами молодіжних та дитячих громадських організацій за умови, якщо їхня кількість у цих організаціях не перевищує третину загальної кількості членів.

Важко уявити успішну реалізацію державної молодіжної політики без

участі в цьому процесі молодіжних релігійних організацій. Співпраця органів державної влади з молодіжними організаціями є додатковим джерелом організаційних, кадрових, інформаційних, фінансових та інших можливостей, що підвищують ефективність підготовки і проведення кожної акції чи конкретного заходу, а отже, і державної молодіжної політики в цілому.

Через молодіжні організації молодь стає організатором і учасником різноманітних акцій, заходів, має змогу цілеспрямовано реалізувати себе. Вона, таким чином, бере участь у реалізації програм молодіжної політики, у тому числі державної.

в цьому контексті полягає у сприянні збільшенню чисельності організацій, розширенню інфраструктури всеукраїнських молодіжних організацій у регіонах, збільшенню кількості молодіжних організацій на місцях, підвищенню активності молодіжних організацій та їхнього авторитету і впливу на молодь.

Соціальна діяльність релігійних організацій України характеризується багатовекторністю напрямків роботи та пошуком нових сфер, де така праця є необхідною і може виявитись корисною суспільству. Релігійні спільноти реалізують свої соціальні проекти за допомогою добровільних пожертвувань та спонсорських надходжень,

Основним чинником, що спонукає до створення більшості молодіжних релігійних організацій, є спільність інтересів певної групи молоді та її бажання досягти визначеної мети ефективнішими способами, передусім за допомогою можливостей, які надає саме організація. Можливості молодіжних організацій у підвищенні суспільної активності молоді далеко не вичерпані. Вирішуючи цю проблему, молодь більш суттєво впливатиме на формування і ефективність впровадження регіональної державної молодіжної політики. Співпраця органів державної влади з молодіжними організаціями

отриманих від благодійних організацій, приватних осіб, одновірців як в Україні, так і за кордоном, шляхом створення благодійних організацій, чернечих громад, організації волонтерської допомоги з боку вірних.

Особливо слід відзначити динамічне розгортання останнім часом волонтерського руху за участю християнських конфесій. Суть його полягає у створенні невеликих груп віруючих, які надають адресну соціальну, медичну та патронажну допомогу інвалідам, хворим, громадянам похилого віку, дітям-сиротам, опікуються засудженими в місцях позбавлення волі.

Молодіжними організаціями формується громадська думка в суспільстві щодо вирішення молодіжних проблем, що має неабиякий вплив на становлення державної молодіжної політики і її здійснення відповідно до сподівань молоді. Саме діяльність молодіжних релігійних організацій сприяє поширенню вагомих моральних засад серед найактивнішої верстви населення – молоді.

З точки зору Держкомнацрелігій, в релігійному середовищі України в перспективі зміцнюватимуться позитивні тенденції, пов'язані з утвердженням нормальної життєдіяльності релігійних організацій. Вони набуватимуть все більше ознак повноправних саморегульованих суб'єктів суспільного життя.

Серед значної частини науковців, що займаються молодіжними проблемами, вважається, що рівень державної підтримки діяльності громадських молодіжних об'єднань, організацій, різноманітних фондів, ініціативних груп, інноваційних проектів є недостатнім. Недостатня підтримка молодіжних організацій – одне з багатьох невирішених питань державної молодіжної політики. Молодіжний рух, молодіжні релігійні організації як чинники позитивного впливу на ефективність здійснення регіональної державної молодіжної політики ще далеко не вичерпали своїх можливостей.

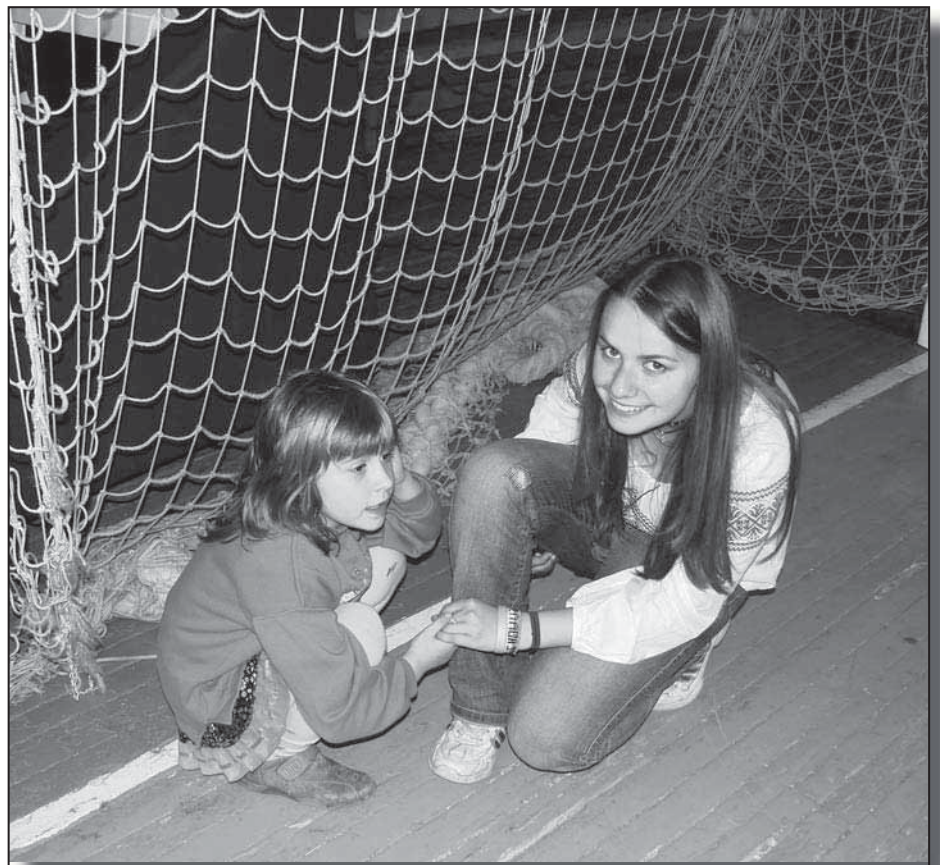
Молодіжний релігійний рух Рівненщини є яскравим прикладом співпраці молоді та держави у реалізації проектів

з покращення соціально-економічних та морально-етичних умов життя суспільства в цілому та молоді зокрема. Щороку, проводяться різноманітні акції, що відображають спрямованість, прагнення та переживання молодих людей Рівного та області. За резуль-

татами 2008 р. Облдержадміністрація та відділ сім'ї, молоді та спорту відзначили проекти молодіжних організацій різного спрямування. Серед номінантів чільне місце посідає молодіжна релігійна організація Християнської спілки молоді Здолбунова, що розробила проект із соціально-психологічного оздоровлення дітей соціально вразливих категорій сімей та організувала оздоровчий табір для творчо обдарованих дітей Здолбунова "Молода генерація". Варто зазначити, що молодіжний рух на Рівненщині відображає загальні тенденції до прагнення жити краще і реально доводить необхідність любити ближнього свого.

Складні і суперечливі процеси в українському релігійному житті відобразилися на різноплановій діяльності релігійних організацій. Останні сьогодні перебувають на новому етапі свого розвитку, який передусім характеризується активною участю молоді як окремої соціально-демографічної групи у вдосконаленні взаємодії у міжконфесійній та державно-церковній сферах, особливо у формуванні атмосфери толерантності в контексті розвитку соціальної діяльності релігійних організацій в Україні.

Катерина ЯКУНІНА

Недільна школа Свято-Михайлівського храму

Неможливо побудувати щасливе життя для людини та цілої країни без Бога та віри. Ми ще пам'ятаємо ті часи, за яких наше суспільство тривожилося через присутність у церкві дітей та молоді, пам'ятаємо дискримінацію, яку зазнавали віруючі школярі та студенти. Сьогодні молодь може вільно відвідувати храми та задовольняти потребу людської душі в пізнанні Бога, бо церква – це особливе місце на землі, яке Христос залишив для нашого блага. Церква – це люди, її парафіяни усіх поколінь.

Шістнадцять років тому при Свято-Михайлівському кафедральному соборі м. Житомира розпочалась діяльність недільної школи для дітей, молоді та дорослих.

Ініціатором організації недільної школи став настоятель Свято-Михайлівського храму протоієрей Богдан Бойко. Він і досі керує її роботою та є духовним наставником для всіх працівників недільної школи, активним учасником усіх її заходів.

Від 1993 р. у школі щороку навчалось від 300 до 500 дітей. Сьогодні вона має 380 дітей та 90 молодих активних християн, які не тільки відвідують на так звану "молодіжку", але після навчання у духовній школі, самі працюють з дітьми, передаючи їм набуті знання. І не тільки знання, а молодечий запал, свою енергію і горіння у служінні Богові та людям. А починали житомиряни з кількох дітей релігійних сімей. Тепер їм справді є чим поділитися і чому навчити своїх однодумців зі всієї України.

Сьогодні в школі працює 19 вчителів-волонтерів, їм допомагають помічники-волонтери (колишні вихованці недільної школи). "На недільну школу покладено особливо відповідальні завдання – посягати в душах дітей і молоді зерна високих моральних цінностей, і досягти принципів християнсько-національного життя; спрямувати їхні думки, почуття і дії на шлях євангельської етики і заповнити прогалини в духовному світогляді дітей і молоді, утворені загальноосвітньою школою, діяльність якої обмежується лише вивченням програми шкільних предметів, а ідеї релігійного виховання залишаються поза виховним процесом", – зауважує настоятель храму о. Богдан.

Керуючи роботою школи, контролюючи і постійно оцінюючи її роботу, о. Богдан має вирішальне слово у пошуках кадрів для школи та участі недільної школи в заходах церкви. Його організаторський дар, відданість служінню і гаряча любов до Бога та людей не залишає нікого байдужим.

Школа працює з вівторка по неділю включно. На сьогодні існує 19 груп. Навчання проходить у декілька змін. Основна кількість дітей, зі зрозумілих причин, відвідує заняття в неділю. Три групи навчаються в п'ятницю та суботу. Заняття в групах проводять учителі за ухваленою програмою з вивчення Святого Письма, Закону Божого та питань християнської етики.

У неділю займається 16 груп. На 9 год. ранку – 6 груп, на 11 год. – 2 групи, на 11:30 – 2 групи, на 13 год. – 5 груп дітей та на 15 год. – молодіжна група (молодь віком від 16 до 25 років).

О 9 годині ранку відбувається молебень (30 – 35 хв.) для дітей, які приходять на цей час. Після богослужіння діти одразу розходяться по своїх класах, де вчителі за підготовленими планами проводять уроки. Структура уроку приблизно така: молитва, повторення матеріалу попередньої теми, розбір біблійного оповідання, розповідь про життя одного зі святих або церковне свято, вивчення біблійного вірша, перегляд відеофільму або виконання творчої роботи, пов'язаної з темою уроку.

Для всіх інших груп молебень здійснюється о 13 годині,

на який приходять групи після заняття (ті, що займаються на 11 годину та на 11:30) та перед заняттями, які починаються о 13 годині. Розроблено також графік дитячих літургій, за яким групи приходять на богослужіння о 9 годині ранку. Після занять – обід.

Крім вивчення наукового матеріалу з основних вищевказаних предметів, кожен урок включає в свій зміст спів духовних і церковних пісень та трапезу, яка, зміцнюючи дітей фізично, згуртовує групу, вносячи в її життя елементи сімейного спілкування.

Для гармонійного розвитку дітей у школі працює кілька гуртків: хорового співу, народної творчості і фольклору, малювання, бісероплетіння, рукоділля, спортивного служіння (група орендує спортзал для дітей та молоді, де вони мають можливість тричі на тиждень грати в футбол, баскетбол та інші спортивні ігри), група прислужників та поглибленого вивчення рідної мови. З метою підвищення професійного рівня викладачів у школі щотижня проводяться вчительські заняття, час від часу організуються педагогічні курси та проводяться семінари. На допомогу недільній школі при храмі діє бібліотека та методичний кабінет, є відео- та аудіотека.

У недільній школі не практикуються обов'язкові домашні завдання та оцінки, які породжують змагання в успішності. Натомість є моральні нагороди, наприклад почесні зван-

ня "зразок смирення", "зразок уміння прощати", "зразок милосердя", "зразок служіння друзів". Традиційно наприкінці кожного навчального року визначають 20 найкращих учнів школи, які отримують відзнаки і невеличкі грошові премії від благодійниці Оксани Пясецької (діти свідомо жертвують частину одержаних коштів на потреби храму чи школи).

Учителями ведуться класні журнали, але вони не для оцінок, а щоб фіксувати відвідуваність дітей та відомості про їхні сім'ї. "Адже, – наголошують вчителі, – щоб знайти підхід до дитини, налагодити з нею довірливі стосунки, необхідно знати атмосферу в її родині. Слава Богу, що часто недільна школа стає стежинкою до Бога не лише для дітей, але й для їхніх батьків. Відомі непоодинокі випадки, коли після того, як діти починали відвідувати недільну школу, батьки самі більш глибоко зацікавлювались питаннями віри та приходили в церкву. Супроводжуючи своїх дітей при виїздах на природу, деякі батьки ставали помічниками вожатих, а деякі навіть поповнили колектив викладачів недільної школи".

Вже не один рік поспіль Житомир організує Всеукраїнські семінари "Організація роботи духовних недільних шкіл", які дають можливість набути необхідні теоретичні та практичні знання для організації або вдосконалення роботи вже існуючих парафіяльних недільних шкіл, ознайомившись з формами та методами проведення занять успішно діючої недільної школи при Житомирському Свято-Михайлівському кафедральному соборі. Вчителям роз'яснюється вся система організації недільної школи, проводиться забезпечення навчальними програмами, методичними посібниками. У методичному кабінеті зібрано до 200 видань навчальних книг, а також розробки сценаріїв для проведення релігійних свят.

Настоятель храму протоієрей Богдан зазначає, що для започаткування та ефективного функціонування недільної школи не потрібно намагатись вигадувати "колесо", а достатньо докласти трохи зусиль та вивчити вже втілені у життя напрацювання інших громад. Також отець Богдан наголошує на важливості недільної школи для кожної парафії та церкви взагалі і закликає не боятись витратити час, сили та кошти на цю справу, адже "... ми таким чином вкладаємо саме добре в наших дітей – наше майбутнє". І далі зазначає: "Час від часу ми організуємо тематичні виставки робіт наших вихованців, вечори для дітей і молоді, а також спільні вечори для молоді і дорослих, де переглядаємо фільми або обговорюємо цікаві питання і проблеми життя в сучасному світі. Останні сприяють налагодженню комунікації та розуміння між різними поколіннями". Прикладом одного з таких заходів, може бути конкурс "Воскресни, писанко!", який проходив цього року у кафедральному Свято-Михайлівському соборі. Його учасниками стали 16 учнів профтехучилищ Житомирщини. Вихованці професійних ліцеїв вразили журі не лише своїми писанками, але й мистецтвом іконопису.

Свято-Михайлівський кафедральний собор побудований таким чином, що всередині, окрім головного храму, є

ще один маленький, призначений для літургій за участю переважно дітей. Діти мають спеціальні "літургійники", за якими стежать за богослужінням та співають всі літургійні піснеспіви. Крім дитячої літургії, діти відвідують спеціальний молебень, за ходом якого теж стежать за спеціальними книжечками.

У процесі релігійно-духовного виховання дітей та молоді обов'язково є співпраця церкви, недільної школи і сім'ї. Праця на ниві релігійного виховання не може бути успішною, коли церква та недільна школа не будуть співпрацювати з родиною. Тому проводяться бесіди, заняття з батьками, спільні поїздки, свята, батьківські збори. Церква і родина є основним підґрунтям, на яке спирається вся повнота виховання молодшої людини.

Дуже швидко прижилася традиція проводити так звані "Дні здоров'я". В такі дні діти і молодь після молебню всі разом виїжджають до лісу, де відбуваються біблійні уроки, навколо багаття співаються християнські пісні, готується їжа і проводяться різного роду спортивні змагання, ігри.

Ще однією з форм роботи з молоддю є паломницький туризм: були поїздки до Києва, Чернігова, Маняви.

З 1996 р. при церкві діє оздоровчий літній дитячий табір (на базі колишнього піонерського табору в с. Левків). Такі табори проводяться власними силами за участю всієї громади: орендується приміщення для табору, вчителі та помічники-волонтери відповідають за організацію служіння, біблійні уроки, ігри, конкурси та інші розваги. В таборі діти займаються спортом, музикою та образотворчим мистецтвом, загалом весело і з корисно проводять час.

У вересні 2008 р. при Свято-Михайлівському кафедральному соборі на базі недільної школи, був створений молодіжний духовно-просвітницький центр. Розпочали з того, що згуртували команду молодих людей, які пройшли навчання в недільній школі і вже були свідомі того, щоб організувати та розвивати різні напрямки служіння в молодіжному середовищі. Важливо, що в команді панує взаємодія і відкритість. Це сприяє визначенню мети молодіжного об'єднання, основних цілей і завдань. Дружні стосунки лідерів "молодіжки" (таку неофіційну назву має організація) стали запорукою плідної праці.

Молодіжний духовно-просвітницький центр має на меті: вивчення Святого Письма, оцерковлення православної молоді та зайняття нею активної позиції в житті кафедрального собору Української православної церкви Київського патріархату, через добротинність, спорт, театр, музику, дискусійний клуб та інші духовно-просвітницькі програми. Для цього використовуються такі методи: формування координаційних органів молодіжного центру; створення необхідної бази даних з різних видів молодіжної діяльності; створення паломницьких, соціальних, духовно-просвітницьких, спортивних служб; проведення та організація творчих вечорів, конкурсів, змагань, подорожей та благодійних заходів.

Одним із заходів залучення молодих людей до православної віри є програма "З історії", яка поглиблює знання з історії православ'я та зміцнює уявлення про повноцінне християнське життя.

Ольга ІЩУК

Адреса молодіжного духовно-просвітницького центру:
м. Житомир, вул. Київська, 18-а.
Тел., факс 8(0412) 42-08-87.

Рівненська міжцерковна рада як зразок взаєморозуміння та співпраці між християнськими конфесіями

Попри строкатість конфесійних виявів, Рівненщина релігійна має ще одну особливість – потугу до співпраці між християнськими конфесіями в духовній та соціальній сферах. Вона виявляється у діяльності Рівненської міжцерковної ради (далі – РМР).

Звернемося до історії. Від 1998 р. у Рівному починаються зустрічі священників, які відбуваються з метою подолання упередженості, що існує між християнськими церквами. Ці зустрічі проходили за ініціативи пасторів декількох протестантських євангельських церков міста (“Голгофа”, “Жнива”, “Осанна”), а також декана римо-католицького костелу Петра і Павла. За характером – це було переважно спілкування та бесіди священників, а також читання та роздуми над Біблією. Поважаючи традиції одне одного, учасники зустрічей почали шукати точки дотику у віровченні та баченні сучасної діяльності церкви, які б дозволили виявити спільне, те, що об’єднує. Так і виникла ідея Рівненської міжцерковної ради. Зустрічі почергово відбувалися в приміщенні різних церков. Надзвичайно особливими та пам’ятними вони були в римо-католицькому храмі: читався уривок із Біблії, аналізувався стан духовності та моральності в місті, а також думалося-мріялося про те, що християнська церква може зробити для покращення духовної атмосфери в місті.

У 2000 р. учасники РМР прийшли до усвідомлення, що фундаментом, об’єднуючим елементом усіх християнських конфесій є Символ Віри. Визнавалося, що є різниця в літургії та богослужінні, але ці питання не є вирішальними для

спасіння людської душі.

Про керівний склад чи орган РМР на той час не йшлося. Усіх учасників задовольнила пропозиція, що роль координатора міжцерковних зустрічей виконує приймаюча сторона. Особливою була атмосфера подолання стіни відчуження між церквами, священники вільно висловлювали власну позицію. Потрібно було реагувати на духовно-моральні проблеми, які одна церква самотужки вирішити не може, відтак назріле об’єднання зусиль стало на часі.

На 2001 р. РМР – це вже сформована команда. З грудня 2001 р. у приміщенні Рівненської облдержадміністрації було підписано Угоду про співробітництво та організацію взаємовідносин. У документі визначено мету РМР – “зближення та примирення всіх християнських конфесій, які стоять на основі вчення Господа Ісуса Христа та інтересам кожної з них відповідає діяльність на підставі Святого Письма для поширення християнської віри”. Цю Угоду підписали: старший пастор Церкви Повного Євангелія “Осанна” В. Ільчук, пастор Євангелічної Церкви “Голгофа” В. Гарбар, пастор Української Євангельсько-Реформованої Церкви Ф. Семенюк, директор Християнської місії “Пробудження” П. Корнійчук, настоятель Свято-Троїцької парафії УПЦ КП прот. Богдан Оплаканець, пастор Вільної Методистської Церкви В. Зайчук, а також о. Анатолій Лук’янчук.

Цього ж 2001 р. у зв’язку з налагодженням ефективної роботи МР було запропоновано обрати координаційний ко-

мітет МР. Була висунута пропозиція обрати координатором РМР В. Гарбара ("Голгофа"), співкоординаторами Андрія Горобця (УПЦ КП) і Владислава Чайку (РКЦ), а секретарем Олега Абатурова (директора місії "Обітниця миру"). Відтоді документувалася вся робота.

Неодноразово на засіданнях РМР були присутні представники державних органів – керівники відділів та департаментів, які відповідають за роботу з дітьми, молоддю, благодійні соціальні проекти, а також особисто колишній голова облдержадміністрації Василь Червоний.

Яким був результат співпраці між християнськими конфесіями у форматі РМР? Перш за все, спільна координація зусиль та намірів, обговорення та аналіз наболілого покращило атмосферу взаємин між церквами: було прийняте апріорне рішення – не осуджувати один одного, а приймати в конфесійній різноманітності.

Який же був характер роботи РМР? Так, силами ради велася боротьба із засиллям окультної практики в м. Рівне. Зокрема, до відповідних відділів та міського голови були направлені звернення від РМР щодо ненадання оренди в кінопалаці "Україна" різного роду ворожкам та цілителям, а також заборони реклами їхньої діяльності в ЗМІ. Так, на одному із засідань 2005 р. міжцерковної ради священики дійшли згоди, що потрібно активізувати роз'яснювальну роботу серед громадськості міста й області про святість неділі та зло окультизму, популяризувати праведне життя на засадах заповідей Божих [Ісаєв В. Священики проти окультизму // Експрес. – 10 – 12 червня 2001. – С.8]. РМР також провадить роботу в освітньому напрямі з цього питання.

Зокрема, у 2001 р. була проведена конференція "Віра чи марновірство", в якій, окрім церковних діячів, виголосили доповіді науковці (кандидат фізико-математичних наук Володимир Гранцев, м. Київ; кандидат медичних наук Борис Дем'яненко, м. Київ, доктор педагогічних наук Василь Жуковський, м. Острог), лікарі – психіатри та психотерапевти.

РМР були проведені спільні молитви покаяння на Майдані Незалежності Рівного проти абортів, за здоров'я сімей тощо.

Традиційною стала щорічна міжцерковна "Хо́да в ім'я Ісуса", що відбувається на початку літа. Одна колона віруючих вирушає від римо-католицького костелу Петра і Павла, інша – Покровського собору УПЦ КП. На Майдані Незалежності обидві колони сходяться, щоб провести міжцерковне віче "з наболілих мешканцям Рівного проблем" [Гарматюк В. З Ісусом проти торгівлі // Рівненська газета. – №69. – 22 червня 2005. – С.1], на якому проголошувалася спільна завершальна молитва за благословення міста і краю, участь в якій брали священики та представники різних конфесій. Церковні діячі, взявшись за руки, спільно вголос проголошували "Отче наш". Зокрема, у 2005 р. на такому "Віче" були присутні представники міської та обласної влад. У промові народного депутата, голови обласної організації УНП Сергія Олексіюка було наголошено, що як і святі отці, так і представники влади мають спільну думку щодо заборони ворожества й окультизму в місті і їхньої реклами в ЗМІ. Подальші його слова вказували на те, що для заборони торгівлі у вихідні та святкові дні, з ініціативою якої виступала РМР, представники влади сподіваються на активну підтримку священиків та їхньої пастви.

Особлива сфера зацікавлень та праці РМР, а також УХМТ "Обітниця миру" – це шкільна молодь. Зокрема, у 2001 р. був проведений конкурс малюнка, фотографії та літературний конкурс "Бог – Народ – Україна", переможцями якого стали учні Рівного Косарева Мирослава та Лавринчук Максим [Селезень М. Священики боротимуться з окультизмом // Рівне вечірне. – №61. – 14 червня 2001. – С.3].

Так, з 2002 р. серед шкіл міста започаткована християнська спортивна олімпіада "Дитячі ігри", під час проведення якої, окрім спортивних змагань з різних видів спорту, священиками РМР були проведені уроки християнської етики. Цей грандіозний захід всебічно підтримувався місцевою владою, адже духовно-моральне та фізичне здоров'я молоді – це сфера особливого занепокоєння та турботи. Перша олімпіада відбулася за участі майстрів спорту європейського рівня, які влаштували для дітей показові виступи. У заході брало активну участь 12 християнських конфесій міста, які розподілили між собою 16 шкіл. На загал у "Дитячих іграх" було задіяно понад 3 тис. учнів міста. Спільна праця (молитви за потреби, обговорення результатів змагань) РМР тривала 2,5 місяці. На Майдані незалежності було проведено нагородження переможців. Учасники стверджують, що це була весела співпраця, сповнена спортивного азарту, радості перемог, а також апробація нових форм роботи церков із молоддю.

Ініціатива РМР від 4 липня 2005 р. у співпраці з Луганськими християнськими конфесіями щодо внесення в "Державний класифікатор" професії "священик" закінчилася позитивним вирішенням, що свідчить про рівень співпраці та

наполегливості в об'єднанні зусиль, які можуть впливати навіть на законотворчість.

Священики занепокоєні наповненням інформаційного простору України, зокрема телебачення, антиморальними фільмами, які показують сцени насилля, пропагують антисоціальну поведінку тощо. Так, у 2007 р. за підтримки РМР у Рівному відкрився духовно-просвітницький телевізійний канал "Сфера TV", діяльність якого мала на меті пропагувати духовні християнські цінності у всіх сферах життя людини.

Світлана ФИЛИПЧУК

Дерманський Свято-Троїцький монастир: історія і сучасність

Карпати далеко, але відроги їх є і на Волині. Біля старовинного Кременця підіймаються Волинські Татри, тягнуться на північний схід, і високими пагорбами підпирають Полісся. Тут, у балках, під зеленим крилом Верхівського лісу розкинулось старовинне село Дермань.

З Турецької гори, яка захищає село від вітрів, відкривається живописний краєвид: пагорби в зелених шапках, річка, а за тополями – широкі поля. Над головою – високе синє небо, а з усіх сторін – безкраї простори. Дермань захоплює своєю красою. Село розкинулось у долинах і на пагорбах, з яких відкривається найкращий з усіх околиць вигляд на Свято-Троїцький монастир.

Центром монастирського життя є храм Святої Трійці, збудований у стилі східно-го бароко, і Федорівський храм – на другому поверсі приміщення, де знаходиться трапезна. На північ від Свято-Троїцького храму – дзвіниця, яка в минулому була башнею, біля неї колишня вчительська семінарія. Поряд – готель для паломників і колодязь. Вхід в обитель лише один – через дзвіницю. З південної сторони – великий двоповерховий корпус, на другому поверсі якого знаходиться церква Казанської ікони Божої Матері, а за корпусом – невеликий сад і стіна.

Історія святої обителі губиться в сивій давнині. У хроніках, які довгий час зберігались у монастирі і починались з роду князів Острозьких, започаткованих в першій половині XVII ст., навпроти імені князя Василя є запис: "... який церкву і дзвіницю мурував і сам на закладанні був і всього монастиря Дерманського фундатор, преставився року від сотворення світу 6958" (1450 р.) Отже середньовічна неприступна башта з глибокими підземеллями почала своє

існування з середини XV ст.

Ще одна письмова згадка про монастир Святої Трійці сягає 1499 року, цього року князь К.І. Острозький подарував монастиреві рукописну книгу "Повчань" із дарчим підписом "Костянтин Іванович Острозький, щедрий благодійник і захисник вітчизни, подарував монастиреві у 1507 році рукописне Євангеліє в срібному окладі".

У 1575(76) р. управителем Дерманського монастиря був першодрукар Іван Федоров. Призначення князем В.К.Острозьким управителем монастиря 1575 р. Івана Федорова свідчило про намір створити тут культурно-освітній центр. Перебування Івана Федорова у Дерманському монастирі могло сприяти підготовці до друку Острозької Біблії, бо монастир мав чималу бібліотеку.

5 липня 1602 р. князь з благословіння патріарха Мелетія реформує Дерманський монастир: зводить кіновію, засновує школу, друкарню і багаті садиби. Князь хотів зібрати в монастирі найосвіченіших монахів, які б не лише визнавали правила монастирського статуту, а й були б православної віри і мали б здібності до наук, зокрема, до вивчення мов: слов'янської, грецької, латинської.

Ігуменом реформованого монастиря призначили освіченого протосингела Олександрійського Ісаакія Борисковича, який походив з волинських дворян. Саме він зібрав у монастирі вчених і достойних монахів. Серед них були Іов Княгиницький, ієромонах Кіпріан, Іов Борецький. Іов Княгиницький брав участь у перекладі і редагуванні дерманського "Октоїха", у реорганізації багатьох монастирів, став засновником знаменитого Манявського скиту, був сподвижником письменника, афонця-ісихаста Іоана Вишенського.

12 квітня 1602 р. у Дерманському монастирі почала свою роботу друкарня. В монастирській друкарні надруковані "Лямент дому князат Острозских над зашлым с того света... княжате Александром Острозским..." (2.02.1604 р.); "Октоїх" (12.04.1602 р. – 12.09.1604 р.), "Лист ... Мілетія (Пігаса) до єпископа Іпатія Потія" (6.02.1605 р.).

"Октоїх" – це об'ємна на 326 сторінок книга, друкувалась із квітня 1602 р. по вересень 1604 р. Книга вражає своїм оформленням: заставками, чітким шрифтом, а також друком, в якому використовувались два

кольори – червоний і чорний. Книга видана церковнослов'янською та українською мовами.

Очоловав друкарню в Дермані Дем'ян Наливайко, який, окрім іншого, готував твори до друку, писав передмови і післяслово (інколи віршовані) до них.

У 1599 – 1605 рр. в Дерманському монастирі започаткувалась інтенсивна перекладацька діяльність. Ще у 1599 р. тут перекладено з грецької відому збірку афоризмів “Агола”.

У 1603 р. з'явився переклад “Синтагматону” – трактата про сім святих церковних таїнств – видатного грецького теолога, полеміста Гавриїла Севера. Переклад здійснив ієромонах Кипріан.

За п'ять століть існування монастир пережив низку істотних змін: політичних, військових, економічних, морально-духовних. Але сталося так, що у 1949 р. чоловічий монастир з благословіння єпископа Волинського і Рівненського Панкратія був перетворений на жіночий і сюди перевели сестер Зимненського монастиря. Наприкінці 50-х рр. XX ст. ігуменю Євлогію перевели до Корецького монастиря, а в Дерманський монастир була призначена ігуменя Лукія з Овруцького монастиря. Проте сестри перебували в обителі не довго. У 1960 р. радянська влада закрила монастир. Монахинь перевели у Корецький монастир, майно було розграбоване. У стінах колишньої обителі відкрили восьмирічну спецшколу-інтернат.

На неодноразові звернення віруючих 30 серпня 1991 р. Здолбунівською районною Радою народних депутатів було прийняте рішення № 33 “Про відновлення діяльності колишнього монастиря Рівненської єпархії Української православної церкви Московського патріархату”. За опіки архієпископа Рівненського й Острозького Іринія у відповідь на його звернення 24 грудня 1991 р. Священний Синод постановив: “Благословити відкриття Свято-Троїцького жіночого Дерманського монастиря Рівненської єпархії і призначити черницею Вероніку (Зошук) настоятельницею названої обителі піднесенням до сану ігумені...”. Протягом 90-х рр. XX сторіччя на території обителі були проведені роботи з її благоустрою, відновлювались старі приміщення, зводились нові. Відреставровано храм Святої Троїці, у 1998 р. оновлено кам'яну дзвіницю.

3 серпня 2004 року митрополит Київський і всієї України Володимир у співслужінні з архієпископом Рівненським й Острозьким Варфоломієм та іншими владиками освятив у Дерманському Свято-Троїцькому жіночому монастирі відроджений храм на честь преподобного Феодора Острозького.

Кожного року 9 серпня обителі урочисто святкує пам'ять святого великомученика Пантелеймона. Святкові урочистості очолює архієпископ Рівненський і Острозький Варфоломій. Разом із ним у богослужінні беруть участь священники єпархії та багаточисельні паломники.

У наші дні монахині Дерманського монастиря живуть у відповідності з віковими традиціями православного чернецтва. Основою чернецого життя є піст і молитва. Монастирську ввічливість скріплює святий послух.

Молитва в монастирі поєднується з працею. Упродовж дня сестри несуть різноманітні послухи: реставраційні та господарські роботи, праця на кухні, в полі, на городі, в квітнику та ін. На сьогодні монастир має 10 гектарів землі, яка обробляється силами насельниць за підтримки місцевих сільськогосподарських підприємств. Є своє господарство, працюють пекарня і просфорня. В монастирі проживає 50 насельниць, які несуть постійний духовний подвиг. Сестри монастиря моляться за святу обитель, за державу, за живих і мертвих, за весь світ. Їхніми молитвами і працею, щедрими пожертвами парафіян і гостей Свято-Троїцький Дерманський жіночий монастир поступово розвивається і набуває своєї давньої краси, величі і могутності доби князів Острозьких.

Продовжуючи християнські набутки, монастир проводить духовно-місіонерську роботу, виховуючи у православному дусі своїх парафіян. Як і колись, Дерманський монастир є осередком віри та християнської моралі, що, звичайно, базується на євангельських заповідях та вченні Ісуса Христа.

Свято-Троїцький Дерманський жіночий монастир
35751, Україна, Рівненська обл.,
Здолбунівський р-н, с. Дермань -2
Контактний телефон: (03652) 7-52-20, 1-83-18

Евгенія ГАВРИЛЮК

Михайло Михайлович ЯКУБОВИЧ

Народився 26 листопада 1986 року в місті Нетішин Хмельницької області. Від самого початку своєї наукової діяльності пов'язаний із Національним університетом "Острозька академія", де отримав диплом магістра релігієзнавства та вступив на навчання до аспірантури. Тема дослідницьких інтересів – сходознавство, зокрема кораністика та мусульманська екзегетика, філософська думка ісламського світу, ісламські релігійно-політичні рухи сучасності. Специфіка наукових зацікавлень визначила і тему дисертаційного дослідження, пов'язану із розумінням феномену релігії представниками ісламської традиціоналістичної думки. Запорукою успіху сучасних релігієзнавчих досліджень вважає критичне опрацювання та переклад першоджерел, а також неупереджене вивчення сучасних інтерпретацій релігійних норм.

Протягом останніх років Михайло Якубович опублікував більше 20 наукових статей у різних наукових виданнях, як українських, так і зарубіжних (Росія, Єгипет, Саудівська Аравія), а також низку власних перекладів з арабської мови: "Сорок хадісів ан-Нававі" (2006), фрагменти праць східних мислителів ібн Халдуна (2007, 2008), Фахр ад-Діна ар-Разі (2007), повний переклад трактату "Книга релігії" аль-Фарабі (2008). Підготував до друку монографію, присвячену середньовічній філософській думці мусульманського світу, яка, окрім критичної частини, містить хрестоматію з коментованими перекладами філософських текстів. Окрім монографічного дослідження, незабаром повинні з'явитися й інші переклади філософсько-релігійних пам'яток мусульманського середньовіччя. Методологічні принципи, покладені в основу перекладів, відображені у статтях, присвячених вивченню арабської філософської термінології та спробам її відображення українською мовою.

Михайло Якубович бере участь у міжнародних наукових проектах, пов'язаних із вивченням Близького Сходу. Одним із найголовніших досягнень вважає перший повний переклад Корану українською мовою, який наразі готується до друку в Королівстві Саудівська Аравія. Текст перекладу, виконаний на основі широкої бази мусульманських коментарів, уже отримав позитивні оцінки як сходознавців, так і представників ісламського віровчення. Серед подальших наукових планів – створення словника ісламської культури, а також виконання дослідження, спрямованого на вивчення мусульманської релігійної свідомості на теренах сучасної Європи.

На спеціальності "релігієзнавство" Національного університету "Острозька академія" Михайло Якубович викладає курси, пов'язані із історією філософії, сучасною філософською думкою, а також віроповчальними текстами світових релігій. Він є постійним учасником наукових конференцій, присвячених філософській та релігійних проблематиці, стажувався у Центрі міждисциплінарних досліджень Варшавського університету (2008); дворазовий стипендіат Фонду Віктора Пінчука, 2007 року отримав подяку від Кабінету Міністрів України за успіхи у науково-дослідницькій роботі.

Елея – колыска європейської філософії

Філософія – річ не лише складна, а ще й давня. Важко уявити собі інтелектуальну спадщину людства без пращурів, на яких завжди посилаємося, до яких звертаємося за мудрістю, яким приписуємо майже ідеальні якості. Проте кожен сміливець, який вчитується у переповнені розумними словами тексти, хоча б раз у житті замислюється: "А чому філософію започаткував саме цей народ, а не інший, чому вона з'явилася саме там, а не у якомусь іншому місці?"

Оскільки відомо, що "усі шляхи ведуть до Риму", намагаємось знайти відповідь саме там. Щоправда, не у самій столиці, а трохи південніше – у стародавньому грецькому місті Елея, заснованому, за повідомленнями Геродота, ще у шостому столітті до нашої ери. Для того часу,

вчить нас історія, характерне становлення раціонального мислення та, зрештою, поява того, що згодом матиме назву “любові до мудрості” – тобто самої філософії. Саме елейська філософська школа витворила стількох геніїв – Парменіда, який уперше сформулював настільки важливе уявлення про цілісність буття; Зенона – автора знаменитих “протиріч”, які турбували нащадків протягом багатьох століть; Ксенофана – першого європейського мислителя, який започаткував критичне осмислення релігії. Незважаючи на істотну відстань до самої Елади, місто відіграло центральну роль у філософському житті тогочасного світу.

Що ж залишилось від Елеї – стародавньої грецької колонії у південній Італії?

На відміну від Помпеїв і Геркуланума, знищених Везувієм у 79 році та чудово збережених під товстим шаром вулканічного попелу, Елея тривалий час зазнавала архітектурних змін та руйнувань. Близькість до моря теж мала подвійне значення: з одного боку, дозволяла провадити торгівлю, а з іншого – легко перетворювала місто на об’єкт нападу ворогів. Могутні фортеці й мури не завжди рятували жителів, але, попри бурхливу історичну долю, зберегли частину прадавніх споруд. Тому нині кожен охочий, сплативши при вході два євро та отримавши кілька філософських журналів (за двадцять п’ять століть “профіль” міста не змінився), може вільно оглянути стародавній храм бога медицини Аскле-

Коран. Лист рукопису XVII ст.

пія (філософія – це ж користь не лише для душі, а й для тіла), давній амфітеатр, а також руїни фортеці, яка витримувала не один напад ворогів. Збереглося й багато інших див, вписаних у ніжний контекст південної природи; щоправда, не менш південна спека, яка супроводжувала мій візит до стародавнього міста, швидше сприяла міфологічним, ніж філософським образам. Відсутність туристів (чи то фінансова криза не сприяє відвідинам філософських міст, чи то звичайна данина майже африканській погоді) дозволяла насолодитись тишею, уявити собі прадавніх мешканців Елеї (обов’язково у туніках і сандаліях), але, попри усі спроби сентименти, цілком пройнятися духом філософської Елеї я так і не зміг. Мабуть, так само почував себе колись і великий скіфський мислитель Анахарсіс – попри усю любов до елінів, він так і не зміг гармонійно вписатись у їхній контекст.

Кожен сприймає старовину по-своєму, але моя “елейська філософія” пропонує мудру заповідь: споглядання чужого вчить цінувати своє. Чи не цього вчили нас давні?

Михайло ЯКУБОВИЧ

З історії Римо-Католицької громади Острога

Римо-Католицька громада в Острозі формувалась довкола Успенського костелу, відбудованого у 1897 р. на місці зруйнованого у 1582 р. костелу, котрий знаходився поряд із Замковою горою. В сільській місцевості костелів не було, хоча багато віруючих-католиків проживала саме в селах.

Острозький Римо-Католицька костел відноситься до Луцької дієцезії. Важливою подією в житті Луцької дієцезії і римо-католицької громади Острога було проведення першого за 200 років синоду Луцької дієцезії 30 вересня 1927 р., який організував і супроводжував єпископ Адольф Петро Шельонжек. Представники Острозького духовного католицького осередку брали в ньому активну участь. На синоді була прийнята програма дій єпископської курії і духовенства. Також на ньому було розглянуто питання шкільництва, місії, реколекції та катехізації, врегульовано юридичні та літургійні питання. Ця програма послідовно реалізовувалась протягом всього міжвоєнного періоду на всій території Луцької дієцезії, в тому числі і Острозі [4, арк. 2].

В Острозі у міжвоєнний період діяла велика кількість католицьких громадських організацій і товариств, зокрема “Католицьке об’єднання жінок”, “Католицьке об’єднання чоловічої молоді”, “Католицьке об’єднання жіночої молоді”. Ці товариства та об’єднання проводили місіонерську діяльність, допомагали бідним, займались навчанням та вихованням. У 1923 – 1925 рр. для католицької молоді було організовано паломницькі екскурсії до святих місць Польської республіки.

Слід зазначити, що католицька громада міста підтримувала тісні зв’язки із своїми побратимами із Варшави, Любліна, Кракова та інших польських міст та містечок. Вони організовували різноманітні зустрічі як на території Польщі, так і в Острозі.

Серед культурно-освітніх організацій поляків-католиків, найбільш відомою була організація “Польська мацеж шкільна”. У даному осередку існувала бібліотека-читальня, яку відвідували не лише поляки і католики, а й представники інших конфесій міста, у тому числі й гості Острога. В бібліотеці зберігалась велика кількість різноманітної художньої, наукової, публіцистичної літератури.

При римо-католицькому костелі в Острозі функціонував невеликий притулок для дітей-сиріт, де виховувались не лише діти-католики, але й православні та протестанти. Для представників римо-католицької громади, як зазначається у документах, усі діти були однакові. Діти забезпечувались трьохразовим харчуванням та одягом, отримували початкову освіту.

З ініціативи католицької громади 1922 р. в місті було створено “Польське благодійне товариство”, яке займалось збором коштів, одягу та харчів для дітей-сиріт, людей похилого віку і також для сімей, які потребували допомоги.

Римо-Католицька церква в Острозі за часів Другої Речі Посполитої займала привілейоване становище: влада повернула їй втрачені останніми роками маєтності та землі, вона не зазнавала утисків та переслідувань, мала офіційне визнання. З приходом радянської влади на територію сучасної Острожчини, католицька церква припиняє свою діяльність, відбуваються репресії вірян з боку уряду.

У 20-х рр. ХХ ст. Римо-Католицька церква мала досить

задовільне фінансування, тому за її кошт було видано чимало публіцистичної літератури, організовано недільну школу при костелі для дітей-католиків. Також при Римо-Католицькій церкві католики-хористи проводились навчання музики, співу для дітей та молоді. В майбутньому дані вихованці могли реалізувати свої творчі здібності, співаючи у католицькому хорі.

Проте з початку 30-х рр. ХХ ст., фінансування римо-католицького костелу дещо урізається, що зумовлюється фінансовою світовою кризою, яка охопила і Другу Річ Посполиту.

Статус Римо-Католицької церкви в Польщі визначався конкордатом, укладеним між Ватиканом і урядом Другої Речі Посполитої 10 лютого 1925 р. Держава взяла на себе зобов’язання щодо католицької церкви, які вплинули також і на урядову політику у справах конфесійних меншин. Згідно з ним держава зобов’язувалась фінансувати Римо-Католицьку церкву.

Становище Римо-Католицької церкви кардинально змінилося після тимчасового утворення в Острозі радянської влади 1939 р. Костел в Острозі було закрито і перетворено на склад. Богослужіння в костелі поновились і здійснювались за часів нацистської окупації міста 1941-1944 рр.

Після відновлення радянської влади в Західній Україні 1944 р. у тому числі в Острозі, розпочалися репресії проти Римо-Католицької церкви; центр Львівської архидієцезії примусово пересено до Любачова (Польща), куди радянська влада змусила переїхати Львівського архієпископа Євгена Базяка та багатьох священників і ченців, а в 1946 р. було заарештовано Луцького єпископа Адольфа Шельонжека.

Від самого початку встановлення радянської влади і комуністичної ідеологічної монополії в Україні ставлення до релігії і церкви опинилось в центрі уваги партійно-державної політики. Залежно від внутрішньої і зовнішньополітичних обставин корегувалися і відносили з церквою.

Ставлення до релігії, церкви і віруючих втілювалася в конкретну політичну практику. В Україні, як і в СРСР в цілому, боротьба з релігією мала низку етапів.

Протягом 1948-1953 рр. пройшла друга хвиля репресій проти католицької церкви, в результаті якої число римо-католицьких священників в Україні зменшилося від 50 до 25. Певна кількість громад діяла у підпіллі, часто богослужіння відправлялися перед закритими храмами. До діючих римо-католицьких храмів приходила також частина вірних греко-католиків.

У зв’язку із виселенням поляків з Волині 1946 р., костел в Острозі був зачинений, а в 1948 р. поляки, котрі верталися із заслання (Казахстану, Сибіру та інших місць), відновили діяльність костелу. У 1958 р. радянські органи влади заборонили ксьондзу Кашубі відправляти богослужіння в костелі, а в 1960 р. влада відібрала ключі від храму.

Наступне відродження костелу в Острозі настало в роки відносної лібералізації релігійної політики радянської влади. Вірні католики разом із ксьондзом Антонієм Андрущишиним зверталися до різних інстанцій (міських, районних, обласних, крайових), їздили до Польщі. Зрештою, розграбований, понівечений, частково зруйнований костел в Острозі 27 вересня 1989 р. було передано католицькій громаді.

Першу святу месу в цьому храмі відправив 12 листопада того ж року ксьондз Антоній Андрущишин. Майже два наступних роки настоятелем парафії був Владислав Чайка (нині декан у Рівному).

Хоча політика радянської влади по відношенню до релігії була мінлива, про те це був лише тактичний хід, починаючи від 1943 р., Й. Сталін застосовував тактику “відродження церкви” з певною політичною метою: заспокоїти західних союзників з антигітлерівської коаліції і світову громадськість у тому, що в Радянському Союзі толерується релігія і Церква, а віруючим гарантується свобода совісті. Крім того, православній Церкві, яка відроджувалася, задалегідь відводилася роль підсобниці комуністичного тоталітарного режиму у здійсненні його геополітичних планів у країнах Східної і Центральної Європи, які переходили у сферу його впливу. Також Церква повинна була підтримувати зовнішньополітичні акції СРСР на світовій арені, які здійснювалися у кон-

тексті так званої “боротьби з імперіалізмом, за збереження миру і підтримку національно-визвольних рухів”.

У 70-80-ті рр. ХХ ст. боротьбу з релігією в Україні здійснювали, прикриваючись такими ідеологічними кампаніями як антирелігійна контрпропаганда, метою якої було: викриття і нейтралізація так званого зарубіжного клерикально-націоналістичного впливу на український народ; припинення підривної діяльності зарубіжних антикомуністичних центрів (Ватикану, сіоністських, українських діаспорних національних і церковних організацій, протестантських конфесій). Тоталітарний режим турбувало і дискредитувало релігійне дисидентство в Україні, протидія релігійних організацій і окремих священиків, репресивним заходам з обмеження релігійної діяльності.

Катерина ЯКУНІНА

